

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2016-2017

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Tereza Klánová

Nejvyšší kontrolní úřad České republiky

Praha 2017

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER FULL-TIME STUDIES

2016-2017

DIPLOMA THESIS

Tereza Klánová

Supreme Audit Office in the Czech Republic

Prague 2017

The Diploma Thesis Work Supervisor: JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 21. února 2017

Bc. Tereza Klánová .....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucí panu JUDr. Zdeňku Fialovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky při psaní mé diplomové práce.

Anotace

Ve své diplomové práci se věnuji historii, právní úpravě, nezávislosti, organizační struktuře, kontrolní činnosti a také mezinárodní spolupráci Nejvyššího kontrolního úřadu. V praktické části se zabývám komparací české a zahraniční právní úpravy a následným doporučením pro Nejvyšší kontrolní úřad České republiky.

Klíčová slova

Audit, finanční kontrola, kontrola, Nejvyšší kontrolní úřad, správní dozor, Ústava veřejná kontrola, veřejná správa.

Annotation

In my thesis I deal with the history, legislation, independence, organizational structure, control activities and international cooperation of the Supreme Audit Office. The practical part deals with the comparison of Czech and foreign legislation and subsequent recommendation to the Supreme Audit Office of the Czech Republic.

Keywords

Administrative supervision, audit, Constitution, control, financial control, public administration, public inspection, Supreme Audit Office.

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 KONTROLA VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ.....	11
1.1 Vymezení relevantních pojmů	11
1.1.1 Veřejná správa.....	11
1.1.2 Kontrola, audit a dozor ve veřejné správě.....	12
2 NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD ČESKÉ REPUBLIKY	26
2.1 Historie kontroly na území české republiky	26
2.2 Pravomoce a působnost NKÚ	28
2.3 Organizační struktura NKÚ	29
2.3.1 Prezident NKÚ	29
2.3.2 Víceprezidentka NKÚ.....	30
2.3.3 Kolegium NKÚ.....	31
2.3.4 Sekretariát kolegia NKÚ	31
2.3.5 Kancelář prezidenta NKÚ	31
2.3.6 Kancelář víceprezidentky NKÚ	32
2.3.7 Odbor bezpečnostní.....	33
2.3.8 Odbor interního auditu	33
2.4 kontrolní činnost NKÚ.....	33
2.5 Financování hospodaření NKÚ	35
3 NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ INSTITUCE VE VYBRANÝCH ZEMÍCH.....	36
3.1 Modely kontrolních institucí ve vybraných zemích Evropy.....	36
3.2 Nejvyšší kontrolní a účetní orgány	37
3.2.1 Slovenská republika	37
3.2.2 Spolková republika Rakousko	38
3.2.3 Spolková republika Německo	40
3.2.4 Polsko.....	41
PRAKTICKÁ ČÁST	44
4 KOMPRACE KONCEPCÍ NEJVYŠŠÍCH KONTROLNÍCH ÚŘADŮ EVROPSKÝCH STÁTŮ A ČESKÉ INSTITUCE	44

4.1	Základní pojmy	45
4.2	Ekonomické souvislosti	48
4.3	Komprace české a zahraniční právní úpravy	49
4.3.1	Pravomoc kontrolovat obchodní společnosti s majetkovou účastí státu	51
4.3.2	Jaká majetková účast státu je předpokladem kontroly	54
4.3.3	Pravomoc kontroly obchodní společnosti s majetkovou účastí samosprávy	55
4.3.4	Rozsah kontroly	57
4.3.5	Ochrana obchodního tajemství při kontrole hospodaření	58
4.3.6	Zveřejňování výsledků kontrol	60
4.3.7	Zveřejňování závěrů kontrol	61
5	MOŽNOSTI ROZŠÍŘENÍ KOMPETENCÍ NKÚ	63
	ZÁVĚR	66
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	67

ÚVOD

Problematika veřejných financí a jejich spravování je již odpradávná důležitou disciplínou. Jak známe z historie, například ve starověkém Římě bylo nakládání s veřejnými financemi velmi nevhodné. Povinné platby většinou majetkového charakteru byly především zdrojem financování marnivého života tehdejší vrchnosti. Správu daní zajišťovali úředníci pověřeni státem, kteří však byli lehce zkorumpovatelní. Výsledkem toho bylo zavedení kontrol hospodaření s veřejnými financemi na návrh tehdejšího senátu. Kontroloři byli jmenováni státem a nazývali se prokurátoři. I druhý konec světa, starověká Čína, byl rájem korupce. Císař Čchou Š'Chuang-ti se však tuto problematiku rozhodl řešit a stal se prvním vládcem, který zřídil institut nezávislé finanční kontroly. Nehospodárnost s nakládáním veřejných prostředků je problémem také v dnešní době.

V celé Evropě akceleruje již tak značný tlak na orgány veřejné moci, který má dovést veřejnou správu k efektivnějšímu nakládání se státními rozpočty jednotlivých států. Státní rozpočty, jež můžeme charakterizovat jako plány sloužící k zabezpečování financování funkcí a činností státu, je tak nezbytné podrobit důkladné kontrole. Jejím cílem je odhalit, zda se subjekty, které jsou odpovědné za rozhodovací proces a které formují určitý cíl, se od tohoto předem vytyčeného cíle neodklánějí. Mimo to je důležité sledovat, zdali je tento cíl v mezích uvedených zákonem. V dnešní době je v každém demokratickém státě zřízen specializovaný kontrolní anebo auditní orgán, který se zaměřuje na správu veřejných financí hospodaření s veřejnými prostředky. Nejdůležitějším dokumentem upravujícím externí audit a jeho zásady je Lidská deklarace, která byla přijata v roce 1977 v Limě (Peru). Tuto deklaraci doplnila Mexická deklarace vydaná o třicet let později, která pojednávala o nezávislosti nejvyšších auditních institucí.

V České republice je prováděním externího auditu pověřen Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ), jehož působnost je upravena v Ústavě České republiky. Kontrola zaměřená na veřejné finance má v naší zemi dlouholetou tradici. Její počátky na našem území se datují do roku 1761, kdy byla založena Dvorská účetní komora. Ta poté prošla ještě řadou změn. Po vzniku Československé republiky byl úřad přejmenován na Nejvyšší

kontrolní úřad v Praze a zaměřoval se na kontrolu pokladní správy a správní a státní kontrolu. V současnosti je NKÚ definován Ústavou České republiky jako nezávislý kontrolní orgán, který „vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.“ Další podrobnosti, jako je působnost, postavení a organizační struktura, upravuje zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu. A právě tento zákon je často označován za nedostatečný.

Cílem mé diplomové práce je vyobrazení současné úpravy postavení a působnosti Nejvyššího kontrolního úřadu v České republice a poté se zaměřím na popis koncepcí, které se využívají v jiných státech Evropské unie, jako je Slovensko, Polsko či Německo. Komparací těchto modelů se pokusím zjistit největší nedostatky v právní úpravě české instituce a uvedu možné návrhy na změny současného právního systému.

TEORETICKÁ ČÁST

1 KONTROLA VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

V první teoretické části vysvětlují základní pojmy, týkající se kontroly ve veřejné správě, a stručně popíší kontrolní systém, který v České republice funguje. Dále si v této úvodní kapitole představíme materiály, používané metody a v neposlední řadě historii Nejvyššího kontrolního úřadu.

1.1 VYMEZENÍ RELEVANTNÍCH POJMŮ

1.1.1 VEŘEJNÁ SPRÁVA

Správní právo je základem právního řádu veřejné správy. Je jedním z nejvýznamnějších subsystémů českého právního řádu. Mezi jeho úkoly patří upravovat postavení a chování subjektů práva ve vztazích, které vznikají a uskutečňují se v souvislosti s realizací výkonné moci ve státě – ve sféře veřejné správy. Správní právo je souhrnem právních norem, zahrnuje právní předpisy o výkonné státní moci, o veřejné správě (tj. o organizaci a činnosti státního aparátu) a o územní samosprávě. Pro správní právo je charakteristické, že je takovým substitutem právního řádu, který je realizován nařizovacím způsobem a z mocenských pozic.¹

Vymezení samotné veřejné správy, jejíž součástí je územní samospráva, není jednoduché, neboť zahrnuje široký rozsah činností a institucí. Na rozdíl od správy věcí soukromých, sleduje veřejná správa veřejné cíle a je vykonávána ve veřejném zájmu. Pro veřejnou správu je charakteristická jistá omezenost, širší vázanost právem. Vychází pak z toho, že veřejný zájem má vyšší hodnotu, než zájem soukromý. Právní vymezení pojmu správa: je to činnost, kterou vykonávají státní orgány společně s orgány jiných veřejnoprávních, případně soukromě právních subjektů. Všechny tyto subjekty jsou vázány příkazy a nařízeními. Orgány veřejné správy plní výkonné funkce, které se projevují především jako rozhodnutí. Hlavní úkol veřejné správy je zajištění její legality na všech jejích stupních. Veřejnou správu můžeme tedy globálně vymezit jako

---

¹ MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.

organizaci záležitostí určitého společenství (stát, obec) a jejich provádění k tomu stanovenými nositeli. Veřejná správa je služba veřejnosti. V České republice a zejména ve střední Evropě a dalších evropských zemích je aplikován „spojený model veřejné správy“. Jedná se o určitý experiment, rušící klasické kontinentální rozdělení státní správy a územní samosprávy. Můžeme jej charakterizovat jako institucionální a personální prolnutí státní správy a územní samosprávy.² Vedle spojeného modelu veřejné správy existuje také oddělený model veřejné správy. To znamená, že je zde vytvořena zvláštní struktura orgánů státní správy a orgánů samosprávy. Oddělený model veřejné správy respektuje funkce státní správy (především aplikace zákonů a realizace státní politiky) a funkce samosprávy (především vyjadřování a uplatňování zájmů územního společenství). V podstatě se jedná o funkční oddělení státní správy a samosprávy.³

1.1.2 KONTROLA, AUDIT A DOZOR VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Pojem kontrola pochází z latinského kontra-proti a rotulus – svitek, tedy protizápis. Kontrola tvoří nedílnou součást řídicího procesu a obsahuje veškeré aktivity, kterými je zjišťováno, zda dosahované výsledky odpovídají výsledkům plánovaným. V moderním pojetí má kontrola za úkol pomáhat optimálně řešit problémy a rozvíjet poznání. Pojem kontrola neodmyslitelně patří jak k veřejné správě, tak ke správnímu právu. Kontrola vystupuje jako podsystém řízení, který plní při řízení funkci zpětné vazby. Kontrola je jedna z nedílných součástí procesu řízení (managementu), kdy mezi hlavní činnosti řízení řadíme: plánování, organizování, personalistiku, vedení a v neposlední řadě kontrolu. Ta slouží managementu organizace jako zpětná vazba, která zajišťuje, že procesy probíhají tak, jak byly stanoveny cíle. Jejím cílem je tedy ve zpětné vazbě zjistit, jak jsou stanovené cíle realizovány a jak účinná jsou přijatá opatření k jejich realizaci. V teorii i v praxi je nutné rozlišovat pojmy kontrola a audit ve veřejné správě.

---

² *Moderní obec: Perspektivy smíšeného modelu veřejné správy /1* [online]. 2011 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <http://moderniobec.cz/perspektivy-smiseneho-modelu-verejne-spravy-1/>

³ BARTOŇ, Michal. *Kontrolní mechanismy fungování veřejné správy*. V Olomouci: Periplum, 2009. Studie a analýzy (Periplum). ISBN 978-80-86624-50-1.

Velmi často se stává, že lidé tyto dva rozdílné pojmy zaměňují. Auditů se podrobně věnuji v samostatné kapitole na straně 20. ⁴

Existuje 6 základních forem kontroly: Informační pojetí kontroly se zabývá skutečností o kontrolovaném subjektu, porovnává skutečnost s očekávaným výsledkem např. audit hospodaření obce. Regulační pojetí kontroly zabezpečuje odstranění nežádoucích odchylek (např. vnitřní kontrola vynakládání získaných dotačních prostředků obce). Kontrolu vykonává právnická osoba nebo organizační jednotka zřízená obcí. Má zpětnou vazbu. Institucionální pojetí kontroly má obdobný úkol jako kontrola regulační, ale kontrolu provádí již nějaká instituce (např. Nejvyšší kontrolní úřad, Česká obchodní inspekce, auditorské a účetní firmy apod.) Represivní (negační) pojetí kontroly obsahově navazuje na kontrolu regulační. Navíc vyvolává represivní důsledky. Odhaluje odchylky, které jsou nežádoucí, a následně odvolává a obžalovává management. Motivační pojetí kontroly je opakem negačního pojetí. Cílem je nejen potrestat viníky, ale také zdůraznit dobře vykonanou práci a pozitivně motivovat pracovníky. Úkolem výchovného pojetí je zajištění kontroly působení subjektu kontroly na kontrolovaný objekt jako výchovný činitel. Výchova působí preventivně proti korupci. Povinností subjektu kontroly je poskytovat konkrétní metodickou pomoc dle svých možností. ⁵

V praxi rozlišujeme různé druhy kontrol, které můžeme klasifikovat dle jednotlivých hledisek. Jako první uvádím kontrolu podle subjektu, která se dále dělí na kontrolu individuální, kdy kontrolu vykonává pouze jeden subjekt, a koordinovanou, kdy kontrolu provádí více subjektů kontroly. Obě kontroly můžeme členit na kontrolu soubornou (úplná, vyčerpávající), namátkovou nebo výběrovou (podle přijatého pravidla výběru). Podle vztahu kontroly k objektu kontroly rozlišujeme kontrolu vnitřní a vnější. Vnitřní kontrolu provádí subjekt kontroly, který je součástí kontrolovaného systému. Vnější kontrola je charakterizována tím, že neexistuje vztah podřízenosti kontrolovaného objektu k subjektu kontroly. Vnější kontrolu provádí kontrolní orgán

---

⁴ VELÍŠKOVÁ, Anna a Ivana NOVÁKOVÁ. *Finanční kontrola ve veřejné správě v dotazech a odpovědích*. Praha: BOVA POLYGON, 2005. ISBN 8072731246

⁵ BARTOŇ, Michal. *Kontrolní mechanismy fungování veřejné správy*. V Olomouci: Periplum, 2009. Studie a analýzy (Periplum). ISBN 978-80-86624-50-1.

u jemu nepodřízených, nezaložených a nezřízených právnických osob a organizačních jednotek. Vnější kontrola hodnotí účinnost vnitřního kontrolního systému a systému řízení. Vnitřní kontrola hodnotí celkové výsledky všech kontrol, navrhuje opatření ke zlepšení vnitřního systému kontroly, ale i systému řízení jako celku. Podle organizačního vztahu rozlišujeme kontrolu vertikální a horizontální. Vertikální kontrola je vykonávána vedoucím pracovníkem podle zásady „kdo řídí, kontroluje“. Horizontální kontrola se provádí mezi pracovníky a kolektivy na stejném stupni řízení. Podle systému kontroly členíme kontrolu na plánovitou a operativní až každodenní. Plánovitá kontrola je prováděna systematicky a pravidelně, cyklicky a efektivně na základě vypracovaného plánu kontrolní činnosti. Operativní kontrola je zaměřena na běžnou a každodenní činnost. Zabezpečuje dostatek informací pro každodenní řízení. Obě kontroly mohou být zacíleny také na prevenci řízených systémů. Podle časového vztahu kontroly a kontrolované činnosti členíme kontroly na předběžné, průběžné, následné a soustavné. Předběžná kontrola se vykonává před rozhodnutím (s cílem vyloučit nedostatky). Průběžná kontrola analyzuje současnost a řeší zjištěné odchylky. Následná kontrola má za úkol pravidelně kontrolovat opatření uložená především komplexními a tematickými kontrolami. Soustavná nebo nepřetržitá kontrola je spojena s vysokými náklady a velkým počtem pracovníků. Občasná kontrola se provádí nahodile (např. při předávání funkcí, majetku).⁶

Podle vztahu kontroly k podstatě věci rozlišujeme kontrolu formální a neformální (meritorní). Formální kontrola je zacílena na formální stránku věci (například podpisové oprávnění, úplnost údajů apod.). Zahrnuje také kontroly počítačových programů. Neformální kontrola je zaměřena na věcnou správnost, hospodárnost, a účelností jednotlivých operací. Podle způsobu vyjadřování (měření) jevů a procesů dělíme kontrolu na slovní (verbální), hmotnou (naturální) a hodnotovou (finanční). Slovní kontrola se využívá k hodnocení pracovníků. Hmotná kontrola je vyjádřena fyzikálními jednotkami (kusy, metry, litry apod.). Její výhodou je objektivita a přesnost, jelikož neobsahuje hodnotové nepřesnosti. Hodnotová kontrola umožňuje převod jevů a procesů na společné jmenovatele, jako je například hrubý domácí produkt. Podle

---

⁶ KRÁLÍČEK, Vladimír a Jan MOLÍN. *Vnější a vnitřní kontrola z pohledu managementu*. 2.dopl. Praha: Albatros, 2014. ISBN 978-80-7478-557-3.

hlediska odborného výkonu existuje kontrola odborná (profesionální) a laická (občanská).

Kontrolním orgánem, který vykonává odbornou kontrolu, jsou odborné útvary uvnitř organizace.⁷ Občanskou kontrolu provádí široká veřejnost, tj. občané. Každý občan má právo a povinnost ji provádět buď svojí činností na zasedání zastupitelstva kraje a obce, nebo prostřednictvím svých zástupců ve volených orgánech (řídí se zákonem č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve kterém je uveden postup, jak může subjekt postupovat při vyžádání informací od institucí veřejné správy a jí zřizovaných organizací). Problémem obou kontrol je nesourodá profesionalita a neobjektivita spočívající v přeceňování některých problémů. Specifickým druhem kontroly je veřejná kontrola. Tomuto typu kontroly se podrobně věnuji později v této kapitole. Podle výkonu kontroly z pohledu hierarchické úrovně uspořádání státu dělíme kontroly na státní, krajskou (regionální) a obecní (komunální). Státní kontrolu upravuje zákon č.552/1991 Sb., o státní kontrole v platném znění a dále je specifikována zákony č.320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a č.199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek v platném znění. Krajská kontrola je specifikována zákonem č.129/2000 Sb., o krajích v platném znění. Obecní kontrola je specifikována zákonem č.128/2000 Sb., o obcích v platném znění.⁸

Mezi kontrolu vykonávanou „subjekty“ mimo veřejnou správu patří:

- ✓ parlamentní kontrola veřejné správy: (dále jen VS) interpelace, parlamentní výbory, komise, atd.,
- ✓ soudní kontrola VS (ústavní soudnictví, správní soudnictví, civilní soudy)
- ✓ kontrola prostřednictvím státního zastupitelství,
- ✓ kontrola Nejvyššího kontrolního úřadu,
- ✓ kontrola prostřednictvím veřejného ochránce práv,
- ✓ kontrola VS prostřednictvím veřejnosti (petice, stížnosti, apod.).

---

⁷ REKTOŘÍK, Jaroslav a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Kontrolní systémy veřejné správy a veřejného sektoru*. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-72-6.

⁸ PROKŮPKOVÁ, Danuše, Jaromíra STEIDLOVÁ a Rudolf KOTRBA. *Přezkoumání hospodaření obcí*. Hradec Králové: E.I.A.-Ekonomická a informační agentura, 1999. ISBN 80-85490-77-3.

Správní dozor

Správní dozor patří mezi dozorní orgán (orgán VS). Kontroluje chování nepodřízených subjektů (soukromých fyzických a právnických osob), jedná se o kontrolu ve vnějších vztazích. Správní dozor kontroluje správnost. Slouží k ochraně objektivního práva (nikoli k ochraně subjektivních práv). Zahajuje se z úřední pravomoci. Jedná o věcně specializovanou činnost. Výkon pravomocí má nutné zákonné zmocnění.

V pozitivním právu např. jako dohled, dozor, inspekce, kontrola, kontrolní činnost.

Druhy správního dozoru

- ✓ incidentní (podnět) x plánovaný (kontrolní plán)
- ✓ soustavný x jednorázový
- ✓ následný x průběžný (x předběžná kontrola ne formou správního dozoru)⁹

Kontrolní řád – působnost

Tento zákon upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územně samosprávných celků dále jen ÚSC, jiných orgánů a právnických nebo fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy (dále jen „kontrolní orgán“), při kontrole činnosti orgánů moci výkonné, orgánů ÚSC, jiných orgánů, právnických nebo fyzických (dále jen „kontrolovaná osoba“). Kontrolní orgány postupují podle tohoto zákona rovněž při kontrole výkonu státní správy a dále při kontrole činnosti právnických osob založených nebo zřízených státem nebo územním samosprávným celkem vykonávané ze strany zakladatele nebo zřizovatele, nejde-li o kontrolu činnosti těchto právnických osob upravenou předpisy soukromého práva. Kontrolní řád upravuje postupy i při jiných kontrolních činnostech než jen správní dozor.

Kontrola podle kontrolního řádu

Zákon o kontrole č. 255/102 Sb., o kontrole (kontrolní řád), který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2014, je procesním předpisem pro oblast kontroly ve veřejné správě, tzn. předpisem, který upravuje zejména procesní postup při výkonu kontroly. Stanovení

---

⁹ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-401-8.

podrobností kontrol hmotněprávního charakteru (včetně konkrétního vymezení kontrolního orgánu a kontrolované osoby) je úkolem speciálních zákonů v jednotlivých oblastech veřejné správy. Kontrolní řád vymezuje svou věcnou působnost poměrně široce – mezi jeho cíl patří stanovení obecné právní úpravy výkonu kontrolních agend, jíž bude podřazena většina kontrolních postupů, plynoucích z odvětvové právní úpravy.

10

Práva práva a povinnosti kontrolujících osob

- ✓ Vstup na pozemky, do staveb a jiných prostor,
- ✓ požadovat prokázání totožnosti,
- ✓ odebírat vzorky, provádět kontrolní nákupy,
- ✓ požadovat poskytnutí podkladů,
- ✓ provádět obrazové a zvukové záznamy,
- ✓ vyžadovat součinnost,
- ✓ zjistit stav věci v rozsahu nezbytném pro dosažení účelu kontroly a doložit kontrolní zjištění podklady,
- ✓ šetřit práva a oprávněné zájmy,
- ✓ předložit pověření,
- ✓ vyhotovit protokol,
- ✓ povinnost mlčenlivosti.

---

¹⁰ *Kurs 9 - Legislativní kurs: 4.2 - Působnost kontrolního řádu* [online]. 2013 [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: http://www.khshk.cz/e-learning/kurs9/kapitola_42__psobnost_kontrolneho_du.html

Práva a povinnosti kontrolovaných osob

- ✓ Namítat podjatost,
- ✓ účastnit se kontrolních úkonů na místě, nebrání-li to účelu,
- ✓ seznámit se s obsahem protokolu,
- ✓ podávat námitky proti kontrolním zjištěním v kontrolním protokolu,
- ✓ umožnit výkon doořá výkon kontrolních pravomocí, poskytnout součinnost.

Námitky

- ✓ Proti kontrolnímu zjištění uvedenému v protokolu o kontrole,
- ✓ kontrolnímu orgánu,
- ✓ do 15 dní od doručení protokolu (může být stanovena lhůta delší),
- ✓ písemné,
- ✓ nutno označit napadená kontrolní zjištění,
- ✓ nutno odůvodnit.

Námitky vyřizuje kontrolující nebo vedoucí kontrolní skupiny do 7 dní od doručení, pouze pokud plně vyhoví („autoremedura“), nebo nadřízený kontrolující, do 30 dní.

Opatření k nápravě

- ✓ K ochraně veřejného zájmu, než budou nedostatky odstraněny.
- ✓ K odstranění škodlivých následků protiprávní činnosti.
- ✓ Dozorčí orgán buď obecně uloží odstranění nedostatků, nebo nařídí konkrétní způsob.
- ✓ Opatření k nápravě není sankce!¹¹

---

¹¹ NEMEC, Juraj. *Kontrola ve veřejné správě*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-558-8. NEMEC, Juraj. *Kontrola ve veřejné správě*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-558-8.

Technický dozor

Je zaměřen spíše na posuzování věcných prvků, vlastností apod. (např. dozor nad bezpečností práce vyhrazených technických zařízení podle zákona o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, dozor nad požární bezpečností podle zákona o požární ochraně). Dozor nad určitými technickými zařízeními a bezpečností jejich provozu podle zákona o ozbrojených silách ČR apod.

Vrchní správní dozor

Kontrolní činnost ministerstev nebo jiných ústředních správních úřadů vůči podřízeným správním úřadům, které vykonávají dozorčí činnost.

Služební dohled

Kontrolní činnost vykonávaná orgánem veřejné správy vůči podřízeným:

- a) orgánům („meziorgánový dohled“)
- b) osobám (interpersonální dohled)

Lze kontrolovat i „mimoprávní kritéria“.

Správní dozor směřuje vně veřejnou správu x služební dohled směřuje dovnitř veřejnou správu. Správní dozor vůči nepodřízeným x služební dohled vůči podřízeným.

12

Interpersonální dohled v rámci státní správy:

- ✓ Zákon o státní službě (§ 9)
- ✓ Zákon o úřednících ÚSC (§ 16 odst. 1 písm. d)
- ✓ Zákoník práce

Meziorgánový dohled

Pouze v rámci státní správ, přímé i nepřímé (v SA není subordinace), nejde zde o pravomoc (nesměřuje vůči adresátům). Výslovně zakotven není, odvozuje se

---

¹² GADASOVÁ, Dalimila a Milan POLIÁN. *Správní právo*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. ISBN 8024401258.

z organizační normy, která kotví subordinační vztah. Považuje se za imanentní součást subordinance.

Instanční dozor

Vztahuje se ke správnímu řízení, obecní úpravu najdeme ve správním řádu. Zrušení nebo změna správního aktu např. na základě: odvolání (opravný prostředek) nebo na základě nezakumného řízení (dozorčí prostředek). Rozhoduje instančně nadřízený orgán.¹³

Dozor nad výkonem samostatné působnosti územně samosprávných celků

Správní úřad (stát) kontroluje územně samosprávné celky (dále jen ÚSC) tedy samosprávu. Do samosprávné činnosti ÚSC lze zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem stanoveným zákonem (čl. 101 odst. 4 Ústavy).

Dozor nad výkonem přenesené působnosti orgány ÚSC

Dozor nad právními předpisy a jinými akty územních samosprávných celků představuje činnosti, kterými stát zjišťuje, zda vykonavatel veřejné správy od státu odlišný při výkonu své působnosti respektuje zákony. Kriteřiem zákonnosti je jediným důvodem pro realizaci dozorových opatření. Dozor se provádí následně a podléhájí mu výhradně finální akty učiněné vykonavatelem veřejné správy (nejde-li o akty přezkoumávané ve správním řízení). Dozorové orgány nezákonnost nejen vyhledávají, ale mohou ji přímo odstraňovat zrušením nezákonných dokumentů nebo jejich zrušení iniciovat u příslušných soudů. Kontrola výkonu samostatné či přenesené působnosti územních samosprávných celků je naopak výhradně vyhledávací činností. Zjištěné nedostatky orgány kontroly nenapravují, ale iniciují jejich nápravu u orgánů odpovídající působností (zjištění učiněná při této kontrole mohou být např. podnětem pro uplatnění dozoru).

---

¹³ MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.

Kontrola není činností pouze následnou, může mít také preventivní charakter. Prostředky kontroly nejsou speciálně definovány, jako je tomu u dozoru. Podle toho, zda kontrola směřuje vůči *samostatné* nebo *přenesené působnosti* vykonávané vykonavatelem veřejné správy, zaměřuje se buď pouze na vyhledávání nezákonnosti, nebo též na hodnocení stavu z hlediska hospodárnosti, efektivnosti, účelnosti, případně i na plnění vládních usnesení a směrnic ústředních správních úřadů, ačkoliv to nejsou právní předpisy a jejich porušení nemůže založit nezákonnost. Kontrola se dále zaměřuje nikoli pouze na finální akty vykonavatele veřejné správy, ale hodnotí i celý postup vykonavatele veřejné správy na daném úseku veřejné správy.¹⁴

Dozor a kontrola výkonu samostatné i přenesené působnosti územních samosprávných celků jsou upraveny zákony o územních samosprávných celcích, tj. zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

Předmětem dozoru jsou v případě samostatné působnosti obecně závazné vyhlášky, usnesení, rozhodnutí a jiná opatření orgánů územních samosprávných celků vydané v samostatné působnosti. Jediným kritériem posuzování je zákonnost, tj. soulad se zákonem, popř. u usnesení, rozhodnutí a jiných opatření též s jiným právním předpisem. Při dozoru nad přenesenou působností jsou předmětem dozoru nařízení, usnesení, rozhodnutí a jiná opatření orgánů územních samosprávných celků vydaná v přenesené působnosti.

V rámci kontroly územních samosprávných celků zjišťují kontrolní orgány, zda orgány územních samosprávných celků dodržují:

a) při výkonu samostatné působnosti zákony a jiné právní předpisy,

---

¹⁴ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2007. Finanční řízení. ISBN 9788024720975.

b) při výkonu přenesené působnosti zákony, jiné právní předpisy a v jejich mezích též usnesení vlády, směrnice ústředních správních úřadů, jakož i opatření příslušných orgánů veřejné správy přijatá při kontrole výkonu přenesené působnosti.¹⁵

Dohled nad výkonem samosprávy profesními korporacemi

1) kontrola prováděna státní správou

Je zde pouze partikulární úprava, minimální pravomoci správních úřadů (státu), vnitřní mechanismy korporace. U statutárních předpisů zvláštního zákona předpokládají projednání s věcně příslušným ministerstvem

2) kontrola prováděna správními soudy

Nezbytnou součástí kontroly veřejné správy je také kontrola soudní. Tento druh kontroly je pro tuto práci ústřední. Soudní kontrola je zakotvena již ve čtvrté hlavě Ústavy České Republiky. Zde je moc rozdělena na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Správní soudnictví je kontrolou zákonitosti rozhodování veřejné správy. Tuto kontrolu vykonává systém soudů. Základem správního soudnictví je právo účastníků správního řízení žalovat správní orgány za jejich konání, pokud tyto orgány zasáhly do subjektivních práv občanů. Do systému správních soudů patří speciální senáty krajských soudů se stanovenými výjimkami a Nejvyšší správní soud. Krajské soudy rozhodují ve věcech správního soudnictví ve specializovaných senátech složených z předsedy a dvou soudců. V daných případech může rozhodovat nebo činit jednotlivé úkony předseda senátu. Práva a povinnosti předsedy senátu má i specializovaný samosoudce. Do kompetence krajských soudů patří v rámci správního soudnictví také věci týkající se důchodového pojištění, důchodového zabezpečení, nemocenského pojištění, nemocenské péče v ozbrojených silách, uchazečů o zaměstnání a jejich hmotného

---

¹⁵ *Metodické doporučení ke kontrole a dozoru ÚSC* [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/metodicke-doporuceni-ke-kontrole-a-dozoru-usc-pdf.aspx

zabezpečení podle předpisů o zaměstnanosti a sociální péče a státní sociální podpory, ve věcech přestupků, kdy rozhoduje specializovaný samosoudce.¹⁶

Finanční kontrola

Zákon o finanční kontrole ve veřejné správě je zaměřen na generaci komplexního vertikálního a horizontálního systému finanční kontroly jako nedílné součásti řízení na všech stupních veřejné správy. Také na jednotné metodické řízení finanční kontroly v celé veřejné správě, vytvoření právních a institucionálních podmínek pro zajištění finanční kontroly a prostředků poskytnutých České republice ze zahraničí a řešení oprávnění kontrolních orgánů mezinárodních organizací pro provádění finanční kontroly v souladu s uzavřenými mezinárodními smlouvami. V zákoně také nalezneme obecné principy právních předpisů EU, resp. Evropských společenství, které vyžadují, aby finanční prostředky byly využívány hospodárně, efektivně a účelně. Zákon upravuje třístupňovou organizační strukturu systému finanční kontroly, která je tvořena:

1. Ministerstvem financí ČR v souladu s kompetenčním zákonem, jako ústředním správním úřadem a gestorem pro finanční kontrolu.
2. Správci rozpočtových kapitol státního rozpočtu a orgány územních samosprávných celků jako správci veřejných rozpočtů.
3. Ostatními organizačními složkami státu, organizačními složkami územních samosprávných celků a právníky osobami, které hospodaří s veřejnými prostředky.¹⁷

Finanční kontrola je součástí systému finančního řízení zabezpečujícího hospodaření s veřejnými prostředky. Finanční kontrola podléhá zákonu č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole). Finanční kontrolu metodiky řídí a koordinuje Ministerstvo financí ČR, jako ústřední správní úřad pro výkon finanční kontroly ve veřejné správě. Ministerstvu je

---

¹⁶ PROKŮPKOVÁ, Danuše, Jaromíra STEIDLOVÁ a Rudolf KOTRBA. *Přezkoumání hospodaření obcí*. Hradec Králové: E.I.A.-Ekonomická a informační agentura, 1999. ISBN 80-85490-77-3.

¹⁷ Zákon č. 320/2001 Sb., ze dne 9. srpna 2001 o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

k dispozici příslušný aparát, jako jsou územně finanční orgány (osm Finanční ředitelství a přes dvě stě Finančních úřadů).

Mezi hlavní cíle finanční kontroly řadíme:

- a) Dodržování právních předpisů a opatření přijatých orgány veřejné správy při hospodaření s veřejnými prostředky.
- b) Zajistit ochranu veřejných prostředků proti rizikům, nesrovnalostem nebo jiným nedostatkům způsobeným zejména porušením právních předpisů, neekonomickým, neúčelným a neefektivním nakládáním s veřejnými prostředky nebo trestnou činností.
- c) Včas a spolehlivě informovat vedoucí orgány veřejné správy o nakládání s veřejnými prostředky, o prováděných operacích, o jejich průkazném účetním zpracování za účelem účinného usměrňování činnosti orgánů veřejné správy v souladu se stanovenými úkoly.
- d) Prověřování ekonomického, efektivního a účelného výkonu veřejné správy.

Dále mezi prameny právní úpravy patří Zákon o rozpočtových pravidlech – lex generalis a dále Zákon o finanční kontrole ve veřejné správě – lex specialit.¹⁸

1.1.2.1 Audit

Historie auditu je prastará a úzce souvisí s rozvojem účetnictví. Obě metody používali italští kupci a obchodníci z důvodu evidování majetku, ochranu před zcizením. Kolébkou povinného auditu – ověření rozvahy, je Anglie již od konce 19. století. Rostoucí velikost podniků znamenala zvýšené riziko omylů a podvodů, a proto bylo nutné, aby správnost účetnictví byla posuzována i interními pracovníky, tedy auditory. V roce 1941 byl v New Yorku založen Institut interních auditorů. Od této doby stoupl význam i postavení interního auditu v rámci organizační struktury. Do ČR dorazil audit v roce 1981 (ČIIA) – Český institut interních auditorů.

Z hlediska institucionálního postavení útvarů auditu (čl. 3 Lidské deklarace) rozlišujeme interní a externí audit. Interní audit je nezávislá, objektivní, ujišťovací

---

¹⁸ DVOŘÁK, Bohdan a Jana DVOŘÁKOVÁ. *Zákon o finanční kontrole v praxi a předpisy související*. Pardubice: Nakladatelství Český a moravský účetní dvůr, 2003. ISBN 80-903246-0-6.

a konzultační činnost, která se zaměřuje na připadanou hodnotu a zlepšení provozu organizace. Vedle interního auditu existuje také externí audit, ten realizují SAI (nejvyšší auditní instituce). Externí audit ověřuje plnění externích případně interních standardů, a jejím cílem nezávisle ověřit, že organizace dodržuje pravidla, ke kterým se hlásí nebo které ji nařizuje legislativa. Externí audit pracuje s historickými záznamy, případně se znalostmi pracovníků. Interní a externí audit se liší svým účelem, vstupy i výstupy nikoli tím, kdo jej realizuje. Interní audit je více komplexní a není tolik svázan standardy a normami. Externí audit je bez výjimky vždy omezen na posouzení konkrétního účelu. Pokud jde o hospodaření obcí a krajů, externí audit se v podstatě neprovádí. Zde je realizováno pouze přezkoumání hospodaření.¹⁹

Z časového hlediska můžeme audit dělit na předběžný a na následný. Za předběžný audit považujeme takový druh auditu, který je realizován před vlastním uskutečněním správních opatření či finančních transakcí. V případě, že audit SAI, pak za jeho přednost považujeme preventivní odvrácení škody. Ovšem nevýhodou je, že jsou zde poměrně vysoké transakční náklady. Za následný audit požadujeme audit, který následuje až po uskutečnění správních opatření či finančních transakcí.²⁰

---

¹⁹ DVOŘÁČEK, Jiří a Tomáš KAFKA. *Interní audit v praxi*. Brno: Computer Press, 2005. Praxe manažera (Computer Press). ISBN 8025108368.

²⁰ DVOŘÁČEK, Jiří. *Interní audit a kontrola*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-7179-805-3.

2 NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD ČESKÉ REPUBLIKY

Nejvyšší kontrolní úřad (dále jen NKÚ) je nezávislý kontrolní orgán České republiky, který dohlíží na hospodaření se státními prostředky. NKÚ kontroluje účetnictví orgánů státní správy, rozpočet, hospodaření České národní banky a zadávání státních zakázek. Kontrola legitimacy zadávání státních zakázek patří mezi nejvíce mediálně známé činnosti NKÚ. Mezi pravomoce NKÚ patří výsledky výběrových řízení rušit, v případě, že nebyly splněny zákonné podmínky, anebo zakázat realizování zakázky přidělené neoprávněné bez výběrového řízení. Prezidentem Nejvyššího kontrolního úřadu se v roce 2013 stal dosavadní viceprezident Ing. Miroslav Kala. Jeho předchůdcem byl František Dohnal, který se dopustil trestného činu, když si nechal od úřadu financovat užívání 3 aut a dvou bytů.²¹

2.1 HISTORIE KONTROLY NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

První kontrolní institucí na našem území byla Dvorská účetní komora (*Hofrechnungskammer*), která byla založena v roce 1761. Působnost této instituce zahrnovala celou habsburskou monarchii. Její název byl několikrát v průběhu času několikrát změně - v letech 1792 - 1794 byla v činnosti Hlavní státní účtárna (*Staatshauptbuchhaltung*), v období 1794 - 1805 to byla Nejvyšší státní kontrola (*Oberste Staatskontrolle*) a v letech 1805 - 1840 se instituce nazývala Generální účetní ředitelství (*General-Rechnungs-Direktorium*). Nejvyšší účetní kontrolní úřad (*Oberste Rechnungs-Kontroll-Behörde*) byl založen v roce 1840 a pod tímto názvem pracoval do roku 1866, kdy vznikl Nejvyšší účetní dvůr (*Oberster Rechnungshof*). Nejvyšší účetní dvůr s působností pro naše země působil až do roku 1919.²² Po vzniku Československé republiky v roce 1918 na tradici tohoto úřadu navázal Nejvyšší účetní kontrolní úřad v Praze. Úřad byl založen v roce 1919 zákonem o zřízení a působnosti Nejvyššího účetního kontrolního úřadu.

---

²¹ *Nejvyšší kontrolní úřad* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/politika/nejvyssi-kontrolni-urad/r~i:wiki:2941/?redirected=1483809390>

²² *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplus a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. Studie a analýzy (Periplus). ISBN 978-80-86624-45-7.

Po roce 1919 se kontrolní instituce prioritně zaměřila zejména na kontrolu pokladní správy, kontrolu správní a kontrolu státní. Kontrola pokladní správy sledovala práci výkonných orgánů a soulad jejich postupu s platnými předpisy; kontrola správní s působností pro veškeré úřady sledovala, zda se příjmy a vydání realizují podle zákonů, předpisů a nařízení a v mezích rozpočtu. Smyslem státní kontroly byla analýza stanovení hospodářského plánu pro určité hospodářské nebo účetní období a zjištění, zda se státní správa tímto autoritativně předepsaným plánem řídí. Tato kontrola byla ústavním právem Parlamentu, který ji vykonával jednak stanovením rozpočtu a jednak projednáním účetní uzávěrky a týkala se odpovědnosti ministerstev.²³ Úřad byl podřízený Parlamentu, prováděl zejména následnou kontrolu hospodaření, byl monokratický, ze zákona samostatný, rovnocenný ministerstvům a zároveň na nich nezávislý. Byl mu určen dozor nad státním hospodářstvím a státním dluhem. V čele stál předseda, kterého jmenoval prezidentem republiky. Tento úřad fungoval s odhlédnutím od změn v době nacistické okupace - až do roku 1951. Tehdy bylo zřízeno ministerstvo státní kontroly jako jeden z nástrojů centralizovaného direktivního způsobu řízení.

Od první poloviny padesátých let byl v našich zemích nastolen sovětský model řízení národního hospodářství. Profesionální kontrolní instituce se stala ústředním orgánem státní správy v čele s ministrem, který byl členem vlády. Tehdejší systém se soustředil na výkon vrcholné kontroly na prosazování politických cílů totalitního režimu vedeného komunistickou stranou a na prosazování jejího způsobu hospodaření. Po roce 1960 bylo ministerstvo vystřídáno Ústřední komisí státní kontroly a statistiky, která vedle výkonu kontroly shromažďovala i veškeré hlavní statistické údaje. Kontrolní činnost se soustředila převážně na kontrolu plnění státního plánu ve výrobních organizacích. Centrální orgány byly podrobeny kontrole jen v nepatrném rozsahu. Prověřování finančního hospodaření státu podle jednotlivých kapitol rozpočtu prakticky neexistovalo. Oddělení vrcholných institucí statistiky od kontroly se datuje od roku 1967, kdy byly zřízeny dva samostatné ústřední úřady.

Během krátkého reformního období kolem roku 1968 byla nejvyšší instituce kontroly podřízena Parlamentu. V roce 1971 byla založena soustava orgánů lidové

---

²³ MATES, Pavel a Miloš MATULA. *Kapitoly z dějin a teorie veřejné správy*. 3. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-407-0

kontroly, rozdělená na federální a republikovou, která sloužila jako přímý nástroj řízení státu a společnosti komunistickou stranou.

V důsledku demokratických změn v naší zemi po roce 1989 bylo v první etapě, již v roce 1990 zřízeno Federální ministerstvo kontroly a současně vznikla republiková ministerstva pro Českou a Slovenskou republiku. Tato ministerstva se stala ústředními orgány státní správy v čele s ministry. Ve druhé etapě, a to od roku 1991 nadále probíhaly výrazné změny v činnosti státní kontroly. Působnost byla vymezena na státní správu a jí podřízené orgány včetně právnických osob a všech dalších osob, jimž byly poskytnuty prostředky ze státního rozpočtu. Ve třetí etapě změn v koncepci kontrolní činnosti bylo připravováno obnovení Nejvyššího kontrolního úřadu. Po přechodnou dobu byla v činnosti federální i republiková ministerstva kontroly a Nejvyšší kontrolní úřad České republiky. Po vzniku samostatné České republiky v roce 1993 byl zřízen Nejvyšší kontrolní úřad v podobě, v jaké ho známe dnes.²⁴

2.2 PRAVOMOCE A PŮSOBNOST NKÚ

Jedna z nezbytných podmínek dobrého fungování moderního demokratického státu je existence nezávislého orgánu, které kontroluje jeho hospodaření. Tuto roli v České republice zastupuje Nejvyšší kontrolní úřad (dále jen NKÚ), jehož pojetí vychází z principů platných u obdobných kontrolních institucí v Evropě. Nejvyšší kontrolní úřad tvoří jeden z nezastupitelných pilířů demokratického státu. Existence NKÚ je zakotvena v Ústavě ČR a jeho činnost a pravomoci upravuje zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu.²⁵

NKÚ vykonává svou funkci samostatně a je nezávislý jak na moci zákonodárné, tak na moci výkonné a také soudní. Nezávislé postavení brání v maximální možné míře tomu, aby činnost NKÚ ovlivňovaly politické vlivy. Nezávislost institucionální doplňuje také přiměřená nezávislost finanční. Jediným určujícím orgánem v tomto směru je Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, která také kontroluje hospodaření Nejvyššího kontrolního úřadu. Každý rok předává prezident NKÚ Poslanecké

---

²⁴ NKÚ: *Historie kontroly* [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <http://web1.nku.cz/cz/urad/historie-kontroly.htm>

²⁵ Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu.

sněmovně a Ministerstvu financí účetní závěrku kapitoly Nejvyšší kontrolní úřad, která je zároveň ověřena nezávislým auditorem. Nejvyšší kontrolní úřad prověřuje, hospodaření státu se státním majetkem a s prostředky získanými ze zahraničí. Podává vyjádření ke státnímu závěrečnému účtu a dohlíží také na plnění státního rozpočtu. Nejvyšší kontrolní úřad nemá ve své působnosti kontrolu prostředků obcí, měst a krajů, ani kontrolu společností s majetkovou účastí státu či samosprávy.²⁶

2.3 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA NKÚ

Nejvyšší kontrolní úřad je kolegiální institucí, která je složena z orgánů, sekcí, odborů a oddělení. V čele Nejvyššího kontrolního úřadu stojí prezident, kterého zastupuje viceprezidentka. Mezi kolektivní orgány patří: Kolegium NKÚ, senáty NKÚ a Kárná komora NKÚ. Tyto kolektivní orgány se řídí zákonem o Nejvyšším kontrolním úřadu a vlastními jednacími řády, které projednává a schvaluje Kolegium. Nejvyšší kontrolní úřad se podle organizačního řádu dělí na dvě sekce – sekci kontrolní a sekci správní. V jejich čele stojí vrchní ředitelé. Tyto sekce se skládají ze specializovaných odborů, které se dále dělí na jednotlivá oddělení. Mezi vedoucí pracovníky NKÚ patří tajemník Kolegia, vrchní ředitelé sekcí, ředitel kanceláře prezidenta, ředitelé odborů, vedoucí oddělení a vedoucí sekretariátů.²⁷

2.3.1 PREZIDENT NKÚ

Jak již bylo řečeno na začátku této kapitoly prezidentem Nejvyššího kontrolního úřadu je od roku 2013 Ing. Miroslav Kala narozen 3. 8. 1963. V období roku 2008 – 2013 zastával funkci viceprezidenta NKÚ. Byl také členem dozorčí rady České konsolidační agentury a členem správní rady Správy železniční dopravní cesty. V letech 2002 – 2008 byl poslancem Poslanecké sněmovny Parlamentu (předseda Mandátového a imunitního výboru, člen Hospodářského výboru). Zastával funkci starosty města Blanska. Prezident NKÚ řídí úřad a jedná jeho jménem navenek, předsedá Kolegiu a Kárné komoře NKÚ. Předkládá Senátu PČR návrhy kandidátů na členy *Úřadu pro*

---

²⁶ Česká republika Nejvyšší kontrolní úřad: *Postavení a působnost* [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/postaveni-a-pusobnost/>

²⁷ Nejvyšší kontrolní úřad: *Organizační struktura NKÚ* [online]. 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: Nejvyšší kontrolní úřad: *Organizační struktura* [online]. [cit. 2012-07-20]. Dostupné z [www: <http://www.nku.cz/cz/urad/organizacni-struktura.htm>](http://www.nku.cz/cz/urad/organizacni-struktura.htm)

dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí. Kolegiu předkládá mj. návrhy plánu kontrolní činnosti a jeho změn, rozpočtu a jeho změn, rozpočtových opatření, závěrečného účtu kapitoly NKÚ, dále všechny kontrolní závěry, z nichž vychází stanovisko k návrhu státního závěrečného účtu, návrh výroční zprávy, podněty Poslanecké sněmovny PČR, Senátu PČR, jejich orgánů a vlády. Prezident má právo zúčastnit se schůzí Poslanecké sněmovny PČR, Senátu PČR a jejich orgánů, pokud jsou projednávány kontrolní závěry, návrhy a stanoviska, které se vztahují k činnosti NKÚ. Může na těchto zasedáních také vystoupit. Vyžádá-li si Poslanecká sněmovna PČR, Senát PČR nebo jejich orgány přítomnost prezidenta na jednání, má povinnost se zúčastnit.²⁸

2.3.2 VÍCEPREZIDENTKA NKÚ

Víceprezidentkou Nejvyššího kontrolního úřadu se stala v roce 2013 Mgr. Zdeňka Horníková, narozena dne 6. 12. 1952. Od roku 1996 – 2013 byla Poslankyní Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Zastávala řadu funkcí např. Kontrolní výbor – místopředsedkyně, Petiční výbor – místopředsedkyně, Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj – místopředsedkyně, Podvýbor pro cestovní ruch – předsedkyně, Podvýbor pro bydlení – předsedkyně, Podvýbor pro tělovýchovu a sport – předsedkyně, Poslanecký klub ODS – místopředsedkyně. Zastávala také funkci předsedkyně Dozorčí rady Státního fondu rozvoje bydlení a členky představenstva Oblastní nemocnice Náchod a. s. Byla také místostarostou a starostkou města Náchod. Viceprezidentka zastupuje prezidenta v plném rozsahu za jeho nepřítomnosti a na základě jeho pověření v konkrétních případech. Prezidenta a viceprezidentku NKÚ jmenuje do funkce prezidentem republiky na návrh Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Jejich funkční období trvá 9 let. Prezident i viceprezidentka nesmí zastávat jinou placenou funkci ani vykonávat výdělečnou činnost s výjimkou činnosti vědecké, pedagogické, literární, publicistické a umělecké, pokud tato činnost nenarušuje důstojnost nebo neohrožuje důvěru v nezávislost a nestrannost NKÚ.²⁹

---

²⁸ *Nejvyšší kontrolní úřad: Prezident NKÚ* [online]. 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/prezident-nku/>

²⁹ *Nejvyšší kontrolní úřad: Viceprezidentka NKÚ* [online]. 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/viceprezident-nku/>

2.3.3 KOLEGIUM NKÚ

Kolegium tvoří prezident, viceprezidentka a členové NKÚ. Kolegium schvaluje mj. plán kontrolní činnosti, návrh rozpočtu NKÚ předkládaný Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR jeho změny, rozpočtová opatření, závěrečný účet kapitoly NKÚ, účetní závěrku NKÚ, všechny kontrolní závěry, z nichž vychází stanovisko k návrhu státního závěrečného účtu, výroční zprávu, kontrolní závěry, které si stanoví při schvalování plánu kontrolní činnosti nebo které mu přikáže prezident. Kolegium rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí o námitce proti kontrolnímu protokolu a o námitce podjatosti, pokud ji vnesla kontrolovaná osoba proti členu NKÚ.³⁰

2.3.4 SEKRETARIÁT KOLEGIA NKÚ

Zajišťuje organizační činnosti spojené s jednáními Kolegia či senátů NKÚ, spolupracuje na přípravě návrhů usnesení, zpracovává zápisy z jednání Kolegia a senátů NKÚ, vyhotovuje návrhy na pověření pro členy NKÚ, vedoucí skupin kontrolujících a kontrolory a vede evidenci těchto pověření, dále vede evidenci kontrolovaných osob v kontrolním informačním systému a má na starosti protokol korespondence Kolegia, senátů a členů Nejvyššího kontrolního úřadu.³¹

2.3.4.1 Tajemnice kolegia NKÚ

Řídí sekretariát Kolegia. Navrhuje prezidentovi NKÚ program a termíny zasedání Kolegia, připravuje podklady pro jednání Kolegia a jednání senátů NKÚ, organizuje zasedání Kolegia a senátů NKÚ, průběžně sleduje plnění plánů kontrolní činnosti.

2.3.5 KANCELÁŘ PREZIDENTA NKÚ

Sekretariát prezidenta NKÚ připravuje materiály pro prezidenta NKÚ, vede příslušnou dokumentaci, připravuje a organizuje porady prezidenta NKÚ a pořizuje

---

³⁰ Nejvyšší kontrolní úřad: Kolegium NKÚ [online]. 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/kolegium/>

³¹ Nejvyšší kontrolní úřad: Sekretariát Kolegia NKÚ [online]. 2014 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/sekretariat-kolegia/>

z nich zápisy. Má na starosti evidenci písemných pověření ke kontrolním akcím, protokol korespondence prezidenta NKÚ a ředitele kanceláře prezidenta NKÚ.³²

Tajemník prezidenta NKÚ má na starosti expertní konzultační činnost pro prezidenta NKÚ, zajišťuje kontakt s institucemi veřejné správy, účastní se jednání se zahraničními delegacemi, účastní se jednání orgánů Parlamentu ČR a připravuje stanoviska k zadaným tématům.

Poradci prezidenta NKÚ příprava stanovisek pro prezidenta NKÚ, na základě zmocnění prezidenta NKÚ se zúčastňují jednání za NKÚ a připravují podklady pro jednání prezidenta NKÚ. Odbor správní se podílí na přípravě zákonů a dalších obecně závazných právních předpisů, připravuje stanoviska k výkladům právních předpisů, účastní se právních rozborů pro metodiky kontrolní činnosti, vypracovává stanoviska k návrhům právních předpisů, metodicky řídí právní službu NKÚ a podílí se na tvorbě vnitřních předpisů NKÚ. Odbor komunikace má na starosti komunikaci NKÚ s médii a veřejností a také má na starosti redakci a vydávání publikací NKÚ, aktuální zpravodajství z jednání Parlamentu ČR, spravuje obsah webových stránek a obsah intranetu NKÚ. Vyřizuje došlá podání a žádosti o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Odbor komunikace také zajišťuje služby odborné knihovny. Do kompetencí odboru mezinárodních vztahů patří mezinárodní spolupráce NKÚ, spolupráce NKÚ s vrcholnými kontrolními orgány v zahraničí, s Evropským účetním dvorem a dalšími orgány Evropské unie. Dále zpracovává informace o činnosti zahraničních partnerů, organizuje a zabezpečuje zahraniční styky a zahraniční cesty představitelů a zaměstnanců NKÚ. Pro potřeby NKÚ zajišťuje také překlady dokumentů.

2.3.6 KANCELÁŘ VÍCEPREZIDENTKY NKÚ

Zajištění potřeb viceprezidentky NKÚ podkladové materiály, stanoviska a vyjádření od příslušných organizačních útvarů NKÚ nebo orgánů NKÚ. Dále organizuje porady viceprezidentky NKÚ, pořizuje z nich zápisy, eviduje úkoly uložené na těchto

---

³² *Nejvyšší kontrolní úřad: Sekretariát prezidenta NKÚ* [online]. 2014 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/kancelar-prezidenta/>

poradách, kontroluje jejich plnění a vede protokol korespondence viceprezidentky NKÚ. Kancelář viceprezidentky tvoří: sekretariát, tajemník viceprezidentky.

2.3.7 ODBOR BEZPEČNOSTNÍ

Odbor bezpečnostní má na starosti úkoly, které Nejvyššímu kontrolnímu úřadu ukládají předpisy o ochraně utajovaných informací, zajišťuje také ostrahu objektů, ochranu a bezpečnost při práci nebo vnitřní ochranu dat a informací NKÚ. Do kompetence odboru patří také plnění úkolů k přípravě obrany státu a úkolů, které souvisí s řízením krizových situací a civilní ochranou.³³

2.3.8 ODBOR INTERNÍHO AUDITU

Odbor interního auditu je nezávislý útvar, který vykonává vnitřní kontrolu v Nejvyšším kontrolním úřadu. Výsledky své práce předává přímo prezidentovi NKÚ. Vnitřní kontrola slouží k hodnocení vnitřního kontrolního systému a poskytuje informace pro efektivní řízení procesů a činností uvnitř úřadu. Odbor také v rámci své působnosti vykonává konzultační a metodickou činnost. Při své práci vychází z mezinárodních standardů pro interní audit.³⁴

2.4 KONTROLNÍ ČINNOST NKÚ

Kontrola může být zahájena na základě externího či interního podnětu. Externí podnět může dát svým usnesením vláda nebo Poslanecká sněmovna či Senát parlamentu ČR a jejich orgány – o využití externího podnětu rozhoduje Kolegium NKÚ. Interní podnět může být navržen příslušným odborem kontrolní sekce NKÚ podle své věcné působnosti, ale také prezidentem, viceprezidentem či členy NKÚ. Podklad pro interní podnět sestává z vlastní analýzy rizik, monitoringu dané oblasti ve veřejných zdrojích, podání od veřejnosti, analýzy dat z informačních systémů veřejné správy a dalších zdrojů. Podnět ke kontrolní akci je dokument v rozsahu 5 - 15 stran, který shrnuje předmět a cíle kontroly, kdo bude kontrolován (tzv. kontrolované osoby), harmonogram

---

³³ *Nejvyšší kontrolní úřad: Odbor bezpečnostní* [online]. 2014 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/odbor-bezpecnostni/>

³⁴ *Nejvyšší kontrolní úřad: Odbor interního auditu* [online]. 2014 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/odbor-ia/>

kontroly, její zdůvodnění, informace o právním a ekonomickém postavení navrhovaných kontrolovaných osob, údaje o stejně či podobně zaměřených dřívějších kontrolních akcích, základní charakteristiky kontrolované oblasti, kontrolní hypotézy a další. Práce na podnětech ke kontrolám na další rok jsou zahájeny v březnu a účastní se jich i jednotliví členové Kolegia NKÚ. Podnět se zásadně nezveřejňuje.

Z podnětů se sestavuje plán kontrolní činnosti na následující rok, tento plán schvaluje Kolegium NKÚ jako celek, a to obvykle v říjnu či listopadu. Kontrolované osoby jsou tak s předstihem několika měsíců zpraveny o tom, že se k nim NKÚ vydá na kontrolu. Plán kontrolní činnosti v závislosti na obsazenosti Kolegia NKÚ se skládá 30-40 kontrolních akcí. Kolegium NKÚ má možnost v průběhu roku zařadit do plánu kontrolní činnosti na daný rok novou kontrolní akci, musí se na tom však shodnout nadpoloviční většina jeho členů. Plán je veřejný a obsahuje i základní informace o jednotlivých kontrolních akcích. Kontrolní akci tvoří fáze přípravy kontroly, fáze výkonu kontroly a fáze zpracování kontrolního závěru. V průměru trvá 10 měsíců a účastní se jí pět až 30 kontrolorů v závislosti na počtu kontrolovaných osob. Přípravy kontroly se zúčastní průměrně šest kontrolorů pod vedením gestora kontroly a trvá v průměru 12 týdnů.

Kontrola je zahájena na schůzce zástupců NKÚ se zástupci kontrolované osoby, na které je kontrolovaná osoba seznámena s předmětem, cíli a průběhem kontroly a také se svými právy a povinnostmi. Cílem setkání je také vyřešení organizačních záležitostí, jako jsou např. kontaktní osoba, na niž se kontrolující obrací zejména se žádostmi o dokumenty a informace, vstupní karty pro kontrolory do prostor kontrolované osoby, kontrolní místnost pro kontrolory atd. Na výkonu kontroly se podílí průměrně 10 kontrolorů a trvá v průměru 15 týdnů. Ze shromážděných podkladů a poznatků je vytvořen pro každou kontrolovanou osobu jeden kontrolní protokol. Jde o dokument o několika desítkách až stovkách stran, na který se ze zákona vztahuje ze strany NKÚ mlčenlivost. Obsahuje podrobný popis zjištěných skutečností a vyhodnocení zjištěných nedostatků, která se opírají o důkazní materiály. Ty kontroloři v rámci kontroly získali od kontrolovaných osob i z jiných relevantních zdrojů. Vypracovaný kontrolní protokol předá vedoucí skupiny kontrolujících kontrolované osobě a seznámí ji s ním.

Kontrolovaná osoba má minimálně pět pracovních dnů na to, aby se s kontrolním protokolem seznámila.

2.5 FINANCOVÁNÍ HOSPODAŘENÍ NKÚ

Výdaje na činnost Nejvyššího kontrolního úřadu jsou hrazeny ze státního rozpočtu České republiky. Úřad má samostatnou rozpočtovou kapitolu ve státním rozpočtu České republiky. Tato rozpočtová kapitola je součástí zákona o státním rozpočtu České republiky. Návrh rozpočtu předkládá prezident Úřadu ke schválení Kolegiu Úřadu. Schválený návrh rozpočtové kapitoly Úřadu Kolegiem Úřadu předloží prezident Úřadu Poslanecké sněmovně a zároveň ministerstvu financí. Hospodaření s rozpočtovou kapitolou Úřadu je shodné jako u orgánů státní správy, pokud tento zákon nestanoví jinak. Hospodaření Úřadu s majetkem státu včetně prostředků státního rozpočtu kapitoly Úřadu kontroluje Poslanecká sněmovna nebo orgán, který si pro tento účel zřídila nebo který tímto úkolem pověřila. Závěrečný účet rozpočtové kapitoly Úřadu předkládá prezident Úřadu Poslanecké sněmovně současně se zprávou o ověření roční účetní závěrky auditorem. Závěrečný účet rozpočtové kapitoly Úřadu předkládá prezident Úřadu ministerstvu financí k zapracování spolu se stanoviskem Poslanecké sněmovny nebo jejího orgánu, je-li takové stanovisko přijato, do návrhu státního závěrečného účtu. Prezident Úřadu, viceprezident Úřadu a členové Úřadu jsou kárně odpovědní za kárné provinění.³⁵

---

³⁵ Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadě v platném znění

3 NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ INSTITUCE VE VYBRANÝCH ZEMÍCH

Postavení nejvyšších kontrolních institucí, stejně jako jejich pravomoci a rozsah jejich odpovědnost ve vztahu k Parlamentu se v jednotlivých zemích liší v návaznosti na strukturu právního systému daného státu a historický vývoj jeho kontrolních institucí. V mnohých zemích Evropské unie je působnost nejvyšších kontrolních institucí zakotvena přímo v Ústavě (např. v Rakousku, ve Spolkové republice Německo, v Itálii, Belgii, Španělsku, Polsku, Slovinsku, Slovensku a v Maďarsku). Pokud hovoříme o vztahu nejvyšší kontrolní instituce s orgánem, jenž dohlíží na její činnost, je vždy nutné na zvolený model nahlížet prizmatem odpovědnosti, která vychází ze vzájemných vazeb, upravující vztahy mezi jednotlivými pilíři moci (ústavní princip dělby moci).

3.1 MODELY KONTROLNÍCH INSTITUCÍ VE VYBRANÝCH ZEMÍCH EVROPY

Podle zprávy vyhotovené Mezinárodním sekretariátem nejvyšších kontrolních úřadů při rakouském Účetním dvoru můžeme s určitou mírou tolerance rozčlenit nejvyšší kontrolní instituce v zemích EU do tří základních typů:

1. **Skandinávský model** – Německo pro tento model je typický blízký vztah k parlamentu – instituce této kontroly jsou organizovány jako úřad, který zpravidla nemá příkazovací oprávnění. Ze své činnosti jsou obvykle odpovědné parlamentu.
2. **Generální kontrolor anglického právního systému** – pro tento typ kontrolní instituce je charakteristické, že jsou zásadně nezávislé na správě a mají blízký vztah k parlamentu. Kontrolor a generální auditor spolupracuje zejména s Výborem pro veřejné účty Dolní sněmovny, který projednává kontrolní zprávy z atestačních i výkonnostních auditů provedených kontrolorem a generálním auditorem a na jejich základě zpracovává vlastní zprávy pro plénum Dolní sněmovny.

- 3. Účetní dvůr francouzského typu** – mezi jeho charakteristický rys patří soudcovská kontrola. Účetní dvůr rozhoduje formou soudcovského rozhodnutí o předložených účetních závěrkách.³⁶

3.2 NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ A ÚČETNÍ ORGÁNY

Nyní se budu věnovat jednotlivým nejvyšším kontrolním institucím v zemích Evropské unie. Pro svoji diplomovou práci jsem si vybrala: Německo, Rakousko, Polsko a Slovensko. Na těchto zemích později provedu komparaci s Nejvyšším kontrolním úřadem České republiky.

3.2.1 SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (ďalej len NKÚ SR) je štátny orgán, ktorý je vo svojej kontrolnej činnosti nezávislý, väzán len zákonom. Sídlo úradu je Bratislava. Postavenie, pôsobnosť, vnútorná organizačná štruktúra a základné pravidlá kontrolnej činnosti NKÚ SR stanovuje zákon č. 39/1993 o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v platnom znení. V čele NKÚ je predseda. Predsedu a 2 místopredsedu volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky. Predsedou alebo místopredsedou môže byť zvolený každý občan Slovenskej republiky, ktorý môže byť zvolený do Národnej rady Slovenskej republiky. Na miesto predsedu alebo místopredsedu môže byť zvolená tá istá osoba najviac dvakrát po sebe nasledujúcich sedemročných období. Funkcie predsedu a místopredsedu NKÚ SR sú neslučiteľné s výkonom funkcie v inom orgáne verejnej moci, s pracovným pomery alebo s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo výrobnou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej či umeleckej činnosti. Najvyšší kontrolný orgán predkladá najmenej jednu ročnú správu o výsledkoch kontrolnej činnosti Národnej rade Slovenskej republiky a vždy, keď o to Národná rada Slovenskej republiky požadá.

---

³⁶ *Europeum: Fungování nejvyšších kontrolních institucí v zahraničí* [online]. Praha, 2002 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.europeum.org/articles/detail/437/fungovani-nejvyssich-kontrolnich-instituci-v-zahranici>

Předsedou NKÚ SR je Ing. Karol Mitrík, generální ředitelem kanceláře předsedy Ing. PhDr. Lubomír Andrassyová, mluvčí Mgr. Daniela Bolech Dobáková. Ve struktuře kontrolních institucí má vlastní postavení. Je také jedinou institucí, která může kontrolovat rovněž zvláštní příjmy samospráv. Nicméně v zájmu časové koordinace NKÚ koordinuje svůj plán kontrol s institucemi, které mají rovněž působnost v samosprávě (např. s Úřadem vlády SR, Ministerstvem financí SR v oblasti poskytování prostředků státního rozpočtu, jako jsou různé dotace, finance na úhradu přeneseného výkonu státní správy apod.). Kromě vlastních příjmů obcí a vyšších územních celků NKÚ kontroluje také prostředky plynoucí do územní samosprávy ze státního rozpočtu a ze zahraničí, které však jsou předmětem kontrol i dalších kontrolních orgánů v rámci kontrolního systému Slovenské republiky. Mezi ně patří např. Ministerstvo financí SR, Úřad vlády SR, správy finanční kontroly či kontrolní útvary jednotlivých ministerstev. Proto se NKÚ účastní koordinačních porad svolávaných Ministerstvem financí SR, jejichž účastníky jsou již uvedené subjekty. Cílem účasti našeho úřadu je předcházet duplicitě nebo překrývání výkonu vládních auditů s kontrolními akcemi, které náš úřad plánuje vykonat. NKÚ SR může také kontrolovat využívání evropských peněz samosprávou. NKÚ SR nepatří mezi sankční orgány. Zjištění, které ovšem podléhají sankcím, může NKÚ SR v souladu se zákonem podstoupit příslušným institucím. Jedinou finanční sankci, kterou může úřad uložit je pořádková pokuta fyzickým osobám, která může být uložen i opakovaně.³⁷

3.2.2 SPOLKOVÁ REPUBLIKA RAKOUSKO

Rakouská ústava (Bundesverfassungsgesetz) obsahuje kapitolu věnovanou kontrole veřejných účtů a správě veřejných fondů a zplnomocňuje Účetní dvůr ke kontrole finančního hospodaření spolku, spolkových zemí, svazů měst, obcí a jiných zákonem určených právních subjektů. Účetní dvůr podléhá bezprostředně Národní radě. Prezident účetního dvora je volen na návrh Hlavního výboru (Hauptausschuss) Národní rady na 12 funkčních období. Prezident může být znovuzvolený. Prezident Účetního dvora je, co se týká jeho odpovědnosti postavený na úroveň členům spolkové vlády nebo členům

---

³⁷ Slovensko.sk: *Najvyšší kontrolný úrad Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky* [online]. Slovensko, 2014 [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_najvyssi-kontrolny-urad-slovens/

dané zemské vlády v závislosti na tom, zda se jedná jako orgán Národní rady nebo Zemského sněmu. Může být odvolán usnesením Národní rady. Účetní dvůr má za povinnost provést na základě usnesení Národní rady nebo na požádání členů Národní rady zvláštní kontrolní skutky finančního hospodaření spadající do jeho oblasti působnosti. Účetní dvůr podává každý rok Národní radě zprávu o činnosti v uplynulém roce. Pro projednání zprávy Účetního dvora je v Národní radě ustanoven stálý výbor podle zásady poměrného zastoupení. Povinností prezidenta Účetního dvora je komunikovat bezprostředně s Národní radou a jejími výbory a to buď osobně či prostřednictvím jím vyslaného zástupce. Dále jeho povinností je Národní radě a jejím výborům sdílet informace o předmětu jeho činnosti. Účetní dvůr obvykle provádí kontroly podle svého kontrolního plánu, může být ale pověřen usnesením Národní rady nebo zemského sněmu ke zvláštním kontrolám. Toto právo náleží v Národní radě také kvalifikované menšině 20 poslanců. Pokud existují pochybnosti o hospodaření úřadu, může Národní rada zřídit vyšetřovací výbory. Vyšetřovací výbory nevedou soudní proces – nemohou tedy rozhodnout žádný spor, pouze zjišťují skutečnosti. Nedisponují také žádnými opravnými prostředky, např. odvoláním.

Při vyšetřování výboru nejsou přítomni svědci a obvinění, pouze osoby poskytující informace a znalci (experti). Vyšetřovací výbor může být ustanoven pouze Národní radou. Účetní dvůr navrhuje svůj návrh rozpočtu spolkové vládě, který obsahuje specifikaci počtu zaměstnaneckých míst. Spolková vláda předloží návrh federálního rozpočtu Národní radě k přijetí. Zpravidla se snaží Účetní dvůr a Ministerstvo financí dosáhnout kompromisu, ale návrh vlády obvykle obsahuje škrty v návrhu Účetního dvora. Stane-li se, že Účetní dvůr neakceptuje plně vládní škrty z důvodu své pracovní zátěže, prezident Účetního dvora může takto argumentovat v parlamentní debatě v Rozpočtovém výboru Národní rady a požadovat změnu rozpočtu. Stalo se tak např. v roce 1995, kdy byl navýšen počet zaměstnanců z důvodu, že Rakousko vstoupilo do Evropské unie.³⁸

---

³⁸ *Chamber of Deputies Parliament of The Czech Republic: Parlamentní kontrola nejvyšších kontrolních institucí ve vybraných zemích EU* [online]. 2015 [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=60592>

3.2.3 SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO

Spolkový účetní dvůr je nejvyšším spolkovým orgánem, který byl zřízen za účelem kontroly rozpočtování a hospodaření spolku. Jedná se o ústavní orgán, jehož existence je zakotvena v samostatné hlavě odděleně od ostatních složek klasické triády státní moci. Členům Spolkového účetního dvora je poskytována soudcovská nezávislost, prověřuje účetní správnost a také hospodárnost a zákonnost rozpočtového a hospodářského řízení. Povinností Spolkového účetního dvora je každý rok podávat zprávu jak Spolkové vládě tak i Spolkovému směnu a Spolkové radě. Spolkový účetní dvůr sice nemá pravomoc vydávat ani normativní ani individuální akty s externími účinky jako Spolková vláda, či Spolkový sněm, Spolková rada nebo Spolkový prezident, nicméně významný přínos pro naplnění principů demokratického právního státu v podobě fundované kritiky hospodaření s veřejnými financemi mu upřít nelze. Úkoly Spolkového účetního dvora upravuje také řád spolkového rozpočtu a zákon o zásadách práva spolku a zemí. Vedle Spolkového účetního dvora existují ve Spolkové republice Německo podobně jako ve Spolkové republice Rakousko také účetní dvory na zemské úrovni. Každá spolková země zřídila vlastní zemský účetní dvůr, zakotveny jsou v ústavách jednotlivých spolkových zemích a tato ustanovení zemských ústav jsou pak konkretizovány zemskými zákony. Zákonem o rozvoji rozpočtového práva spolku a zemí bylo s účinností od 1. 1. 1998 Spolkovému účetnímu dvoru umožněno pro externí finanční kontrolu kontrolní úřady (Prüfungsämter). Tyto kontrolní úřady podléhají služebnímu a odbornému dohledu Spolkového účetního dvora a jejich úředníky jmenuje prezident dvora. Spolkový účetní dvůr je orgánem apolitickým, nezávislým, jeho nezávislost deklaruje jak ústava, tak zákon. Z organizačního hlediska nelze Spolkový účetní dvůr označit jinak, než jako samostatný ústavní orgán.

Spolkový účetní dvůr shromažďuje pro zákonodárny sbor důležité informace, které mohou být podkladem pro rozhodování o státním rozpočtu nebo impulsem pro legislativní změny. Plní tak pro něj podstatnou informační funkci, můžeme jej tak označit jako pomocný či funkční orgán moc zákonodárné. Obecně můžeme chápat účel účetní a rozpočtové kontroly jako informování především zastupitelského (zákonodárného) sboru. Podle německého Základního zákona však Spolkový účetní dvůr pravidelně informuje nejen obě komory parlamentu, nýbrž také Spolkové vládě,

informační funkci plní také vůči vrcholovému orgánu exekutivy.³⁹ Německý spolkový účetní dvůr provádí kontrolní činnost vždy z vlastní iniciativy, nikdy ne na základě návrhu jiného státního orgánu nebo soukromého subjektu. Mezi členy Spolkového účetního dvora patří: prezident dvora, viceprezident dvora, vedoucí kontrolních oddělení a vedoucí kontrolních oborů. Prezident a viceprezident dvora jsou podobně, jako funkcionáři správy soudů jsou jmenováni do úřadu na dobu určitou a to na 12 let. Řadoví členové dvora jsou jmenováni bez časového omezení. Při volbě prezidenta a viceprezidenta dvora se uplatňuje kombinovaný způsob volby a jmenování, jichž se účastní nejvyšší orgány moci zákonodárné i výkonné. Ostatní členové dvora jsou jmenováni spolkovým prezidentem na návrh prezidenta dvora. Spolkový prezident jmenuje také ostatní úředníky dvora. Prezident dvora zastupuje dvůr navenek, řídí správu dvora a vykonává služební dohled. V těchto úkolech může být zastoupen viceprezidentem a pokud nějaká překážka viceprezidentovi brání tyto úkoly vykonávat, pak služebně nejstarším vedoucím oddělení.⁴⁰

3.2.4 POLSKO

Počátek předchůdce dnešní Nejvyšší kontrolní komory (Najwyższa Izba Kontroli, dále též „NIK“ nebo „Komora“) je obdobně jako v jiných státech spojen s legitimní potřebou vytvoření instituce dohlížející na správu státního pokladu, resp. hospodaření s veřejnými (původně pouze státními) financemi a zajišťování nápravy činnosti státní správy. Kořeny systému rozpočtové a účetní kontroly v Polsku zasahují až do období stavovského státu. Nejvyšší kontrolní komora je státním orgánem, jehož existenci zakotvuje polská ústava spolu s mediálním regulačním orgánem Státní radou pro rozhlasové a televizní vysílání a Obhájcem občanských práv a hlavě deváté nazvané Orgány státní kontroly a ochrany práv.

Nejvyšší kontrolní komora patří stejně jako český Nejvyšší kontrolní úřad mezi orgány ústavní. Oba státy jsou členy OECD a zároveň jde o státy postkomunistické. Nezávislá a nestranná kontrola hospodaření s veřejnými prostředky se v těchto státech

---

³⁹ SLÁDEČEK, Vladimír a Olga POUPEROVÁ. *Správní právo: Německý spolkový účetní dvůr* 2. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-48-9.

⁴⁰ [EDITOR MONIKA HORÁKOVÁ]. *CALS 3: "Contemporary Administrative Law Studies" - 3, 2008*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2008. ISBN 9788090340084.

stává jedním z důležitých prvků demokratického státu, jehož vláda usiluje o důvěru občanů. V ústavách obou států je znát, že jde o ústavy poměrně nové, moderní, které nejsou striktně založeny na systematické klasické triádě státní moci, a nejvyšší kontrolní instituce jsou zakotveny odděleně od moci zákonodárné, výkonné a soudní. Zároveň ale polská ústava výslovně podřizuje Nejvyšší kontrolní komoru Sejmu. Komora působí jako pomocný orgán Sejmu. Sejm má pravomoc udělovat Komoře příkazy, a to včetně příkazu provést určitou kontrolu. Sejm respektive prezídium Sejmu) vydává také statut Nejvyšší kontrolní komory. Komora zpracovává pro Sejm rozbor plnění státního rozpočtu a stanovisko k otázce absolutoria vládě. Za činnost Nejvyšší kontrolní komory je odpovědný její předseda Sejmu. Sejm také kontroluje hospodaření Komory.⁴¹

Podobně jako český NKÚ vykonává i polská Nejvyšší kontrolní komora tzv. super-kontrolu či supervizi. Sejm sice může požádat o provedení kontroly u určitého subjektu, nemůže však dávat pokyny týkající se kontrolního postupu ani toho, jaký má být závěr kontroly. Vzhledem k různým funkčním obdobím Sejmu a prezidenta Komory se může snadno stát, že Sejm bude spolupracovat s Komorou, jejíž prezident byl ustanoven předchozí sněmovnou s odlišným složením. Princip kooperace Komory a Sejmu se naplňuje především tím, že Komora má ze zákona povinnost pravidelně předložit Sejmu určité dokumenty.

Nejvyšší kontrolní komora patří vrcholný orgán státní kontroly, který je nezávislý pouze na moci výkonné, jež je kontrolována, Sejmu, orgánu moci zákonodárné, podléhá a s ohledem na své úkoly je považován za pomocný orgán Sejmu. Sejm má pravomoc Komoru zavazovat svými směrnici a přidělovat jí příkazy, a to včetně příkazu provést určitou kontrolu. Finanční nezávislost Nejvyšší kontrolní komory je zaručena tím, že návrh rozpočtu Komory, který je součástí státního rozpočtu si sestavuje sama Komora poté jej přímá Kolegium. Plnění rozpočtu Komory má pak na starosti Sejm. Podrobnější úprava organizace a činnosti Nejvyšší kontrolní komory je obsažena v zákonu o NIK, statutu Nejvyšší kontrolní komory, který vydává Prezídium Sejmu, a v nařízeních prezidenta Nejvyšší kontrolní komory, jmenovitě v nařízení o podrobné vnitřní organizaci a příslušnosti vnitřních jednotek Nejvyšší kontrolní komory, nařízení

---

⁴¹ ŠIMÍČEK, Vojtěch, ed. *Ústavní soudnictví ve vybraných postkomunistických zemích*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2219-1.

o pravidlech a průběhu výběru uchazečů o práci na některých místech v Nejvyšší kontrolní komoře, nařízení o konkurzu na místa ředitelů, náměstků a poradců organizačních jednotek.

Zákon o NIK byl v roce 2010 výrazně novelizován. Změna se týká např. rozšíření kontrolní působnosti na orgány, které byly zřízeny až po nabytí účinnosti původního zákona o NIK, Obhájce práv dětí a Národní soudní rady, provádí částečnou vnitřní reorganizaci Komory, zavádí změny v poskytování dokumentace o kontrolách a podrobuje Nejvyšší kontrolní komoru externímu auditu vykonávanému institucí vybranou podle předpisů o veřejných zakázkách. Jediným ústavně zakotveným orgánem Nejvyšší kontrolní komory je předseda Komory, který řídí činnost Komory a odpovídá za činnost Komory Sejmu komory. Nejvyšší kontrolní komora patří mezi orgány kolegiální se zdůrazněným postavením předsedy. Předseda Komory je do funkce jmenován usnesením Sejmu se souhlasem Senátu. Funkční období předsedy Komory je omezené a to na dobu 6 let, přičemž tatáž osoba může být zvolena pouze dvakrát po sobě. Vymezení kontrolní působnosti Nejvyšší kontrolní komory je podobně jako u českého Nejvyššího kontrolního úřadu kombinované, je zde stanoven za prvé okruh kontrolovaných osob, za druhé předmět kontroly. Kontrolované osoby a předmět kontroly stanoví v první řadě ústava, zákon ústavní vymezení opakuje a částečně doplňuje. Kontrolní působnost Nejvyšší kontrolní komory z hlediska předmětu kontroly je nastavena velmi široce a dá se říci, že má univerzální charakter, neboť až na výjimky zahrnuje veškerou činnost kontrolovaných osob.⁴²

---

⁴² Dziennik Ustaw 1997 Nr 78, poz. 483 – Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. [online]. [cit. 10. února 2017]. Anglické znění polské ústavy. Dostupné z: <<http://www.nik.gov.pl/en/about-us/legal-regulations/the-constitution-of-the-republic-of-poland.html>>.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 KOMPRACE KONCEPCÍ NEJVYŠŠÍCH KONTROLNÍCH ÚŘADŮ EVROPSKÝCH STÁTŮ A ČESKÉ INSTITUTE

V této analýze poukážu na problém v českém právním řádu, který dostatečně neupravuje oblast dohledu nad správou velké části veřejného majetku. Česká republika na rozdíl od mnoha jiných neumožňuje Nejvyššímu kontrolnímu úřadu kontrolovat hospodaření s veřejnými prostředky v obchodních společnostech s majetkovou účastí státu nebo územních samospráv. Státní podniky hospodaří s prostředky, které se svým objemem blíží k 70 % příjmů státního rozpočtu, akciové společnosti s účastí státu a samospráv můžeme zařadit mezi největší zadavatele veřejných zakázek. V mezinárodních standardech pro fungování nejvyšších kontrolních institucí nalezneme výslovné doporučení, aby nejvyšší kontrolní instituce disponovaly pravomocí kontrolovat výše zmíněný typ obchodních společností s majetkovou účastí státu. Právní úpravy Slovenska, Rakouska, Polska i Německa toto doporučení respektují. V politické i akademické sféře se liší názory na problematiku, za jakých okolností a podmínek má stát nebo samosprávná korporace podnikat. Experti se ovšem shodují, že když už stát nebo samospráva provádí podnikatelskou činnost, je nutné umožnit nejvyšší kontrolní instituci (v našem případě Nejvyššímu kontrolnímu úřadu) provádět odpovídající kontrolu, jelikož veřejné podnikání se v mnoha důležitých rysech liší od podnikání soukromých subjektů.

Největší odlišností je fakt, že se jedná o podnikání s veřejnými prostředky, tudíž jsou veřejné obchodní společnosti nuceny čelit riziku, že se je pokusí ovládnout zájmové skupiny, jejichž záměrem je zneužití těchto prostředků k soukromému prospěchu. Dalším rizikem je existence rizika morálního hazardu manažerů, které spočívá v tendenci politiků zachraňovat a sanovat státní nebo obecní firmy v situacích, kdy se jim ekonomicky nedaří, a v podstatě nedopustit bankrot těchto firem. Navíc značná část veřejných obchodních společností podniká ve sférách, které se vyznačují omezenou konkurencí (např. energetika nebo doprava), kde jsou výsledky podnikání

silně ovlivněny státem, který zde vystupuje v roli regulátora tržního prostředí. Existuje zde neopomenutelné riziko, že stát dostatečně nerozliší svou roli regulátora trhu a roli vlastníka a začne provádět politiku v zájmu „národního šampióna“ bez ohledu na soukromou konkurenci, nebo dokonce na veřejný zájem. Mezi nejúčinnější metody omezování těchto rizik řadíme směrnice OECD, v rámci možností co možná nejvyšší transparentnost finančních toků; transparentnost správy ze strany politiků, úředníků a managementu a také nezávislou externí kontrolu nejvyššími kontrolními institucemi. V tomto ohledu Česká republika zaostává především tam, kde stát nebo samospráva podniká ve společnostech soukromého práva – tedy zejména v akciových společnostech s majetkovou účastí státu nebo samospráv. Kromě neexistující kontroly ze strany Nejvyššího kontrolního úřadu se jedná například o mírnější nároky ohledně transparentního zadávání zakázek nebo nejasný dosah zákona o svobodném přístupu k informacím. V praxi není v současnosti možné získat od některých obchodních společností potřebné informace.

4.1 ZÁKLADNÍ POJMY

Státní podnik upravuje zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, jako právnickou osobu provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu na vlastní odpovědnost. Podnik má právo nakládat s majetkem státu a nedisponuje vlastním majetkem. Za státní podnik se považujeme také národní podnik.

Akciová společnost s majetkovou účastí státu je podle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“), právnická osoba provozující podnikatelskou činnost se svým majetkem na vlastní odpovědnost, ve které stát vlastní akcie. O akciovou společnost s většinovou účastí státu se jedná v případě, že je stát vlastníkem více než 50 % akcií, tedy většinového majetkového podílu. V tomto případě se tedy hovoříme o obchodní společnosti ovládané státem.

Státem vlastněné podniky je nadřazený pojem pro obě formy podnikání státu, tedy pro státní podniky a pro akciové společnosti s majetkovou účastí.

Podnikání Občanský zákoník definuje, jako soustavnou činnost prováděnou samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost a na vlastní účet

s cílem dosahovat zisku. Tato vlastnost je společná pro obě formy státem vlastněných podniků. Státní podniky navíc kromě dosažení zisku plní i další funkci, neboť jsou zakládány za účelem uspokojování významných celospolečenských, strategických nebo veřejně prospěšných zájmů. Touto vlastností se vyznačují také některé akciové společnosti s většinovou majetkovou účastí státu, které označujeme za „ovládané společnosti strategického významu“ (např. ČEZ, a. s., České aerolinie, a. s., Letiště Praha, a. s.). Akciové společnosti ovšem nemusí být založeny pouze za účelem podnikání, ale i na základě jiných podnětů, např. za účelem výzkumu či uspokojování veřejně prospěšných zájmů.

Úlohu **nejvyšší kontrolní instituce** plní nezávislý kontrolní orgán, který je upraven ústavou daného státu, mezi jehož činnosti patří provádění externí kontroly hospodaření se státním majetkem, resp. kontroly hospodaření daného okruhu osob, a poskytování informací o výsledcích této kontroly vrcholným orgánům moci zákonodárné anebo výkonné (např. poslanecké sněmovně, vládě či jednotlivým ministerstvům). Pojmem „nejvyšší kontrolní instituce“ tedy souhrnně označujeme kontrolní orgán vyznačující se uvedenými vlastnostmi, ať už se nazývá jakkoli, zahrnuje tedy Nejvyšší kontrolní úřad České republiky, Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, polská Nejvyšší kontrolní komora, rakouský Účetní dvůr a německý Spolkový účetní dvůr.

Nejvyšší kontrolní úřad České republiky (NKÚ) upravuje čl. 97 Ústavy a zákon č. 166/1993 Sb. o Nejvyšším kontrolním úřadu. Hlavním posláním NKÚ je ověření, zda je s prostředky svěřenými veřejné moci zacházeno hospodárně a účelně. Cílem je tedy odhalit případy zneužití veřejných prostředků a upozorňovat na riziková místa kontroly a nakládání s veřejnými prostředky. Primární funkcí kontrolní činnosti je informování zákonodárného orgánu, parlamentu, který je díky tomu informačně nezávislý na exekutivě. Výsledky kontroly jsou publikovány a jsou dostupné veřejnosti. Subjekty, které mohou být podrobeny kontrole, jsou vymezeny v § 3 odst. 2 zákona o NKÚ v návaznosti na Ústavu. Mezi subjekty, které mohou být NKÚ kontrolovány, zahrnujeme: příspěvkové organizace ústřední, organizační složky státu, správu železniční dopravní cesty, státní podniky, příspěvkové organizace veřejné, fondy tvořené ze zákona, zdravotní pojišťovny, veřejné výzkumné instituce, Českou národní banku. Podle čl. 97 odst. 1 Ústavy Nejvyšší kontrolní úřad provádí kontrolu

hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.“ NKÚ má tedy určenou věcnou působnost – má tedy pravomoc kontrolovat pouze státní majetek, tedy veřejné prostředky, pokud jsou ve vlastnictví státu. Současná právní úprava kompetencí NKÚ neumožňuje kontrolu hospodaření soukromých osob pouze z toho důvodu, že v nich má stát většinovou majetkovou účast, neboť se nejedná o majetek státu. Kromě nemožnosti kontrolovat hospodaření obchodních společností s majetkovou účastí státu nemůže NKÚ kontrolovat ani hospodaření obecních podniků. Domnívám se, že toto je zásadní mezera platné právní úpravy, která je proti smyslu a účelu, ustavení Nejvyššího kontrolního úřadu v ústavním pořádku ČR.

Mezinárodní standard – Limská deklarace, která byla přijatá na IX. kongresu International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAI), konaném v Limě roku 1977, představuje sice právně nezávazný, avšak nejvýznamnější mezinárodní dokument, který obsahuje zásady fungování nejvyšších kontrolních institucí. Dle čl. 3 odst. 3 Limské deklarace je Nejvyšší kontrolní úřad orgánem externího auditu, který má za úkol kontrolovat také činnost interního auditu (např. ministerstev, kontrolujících hospodaření SVP). Článek 4 Limské deklarace upravuje nejrůznější typy auditu (audit zákonnosti, správnosti, hospodárnosti, účelnosti). Klíčový argument pro rozšíření pravomocí NKÚ obsahuje čl. 18 odst. 3 Limské deklarace. Audit nejvyšších kontrolních institucí podle něj mají podléhat všechny operace s veřejnými prostředky bez ohledu na to, jak ovlivní státní rozpočet. Dle tohoto ustanovení by se měla působnost NKÚ vztahovat také na hospodaření obchodních společností zřízených a kontrolovaných státem, resp. územními samosprávnými celky. V situaci, že vláda disponuje v těchto podnicích podstatnou účastí (zvláště, je-li tato účast většinová) anebo vykonává-li rozhodující vliv, mají takové podniky podléhat auditu nejvyšší auditní instituce. Podle čl. 23 odst. 2 Limské deklarace pak má být tento audit zacílen nejen na zákonnost, ale především na hospodárnost, efektivnost a účelnost. V českých zákonech je Limská deklarace zakomponována bohužel pouze zčásti.

4.2 EKONOMICKÉ SOUVISLOSTI

Požadavek na transparentnost a externí kontroly hospodaření v podnicích, které vlastní stát, není samoučelný, ale souvisí s vysokým objemem finančních prostředků, se kterými tyto podniky nakládají. Dividendy akciových společností s majetkovou účastí státu představují značný příjem státního rozpočtu. Účel činnosti mnoha obchodních společností s majetkovou účastí státu, a zejména samosprávy, není vytvářet a maximalizovat zisk, ale zajistit veřejné služby, které z různých důvodů nejsou nebo nemohou být zajišťovány interně přímo státní správou nebo samosprávou. Jelikož však tyto společnosti samy ve většině případů nedisponují všemi zdroji potřebnými k realizaci této služby, patří mezi nejvýznamnější aktivity těchto společností zadávání externích zakázek na dodávky těchto služeb nebo jejich částí. Efektivita zadávání zakázek se tedy řadí mezi nejdůležitější faktory ovlivňující hospodaření těchto firem. Řada kontrolních zpráv NKÚ popisuje závažné nedostatky právě v této oblasti nakládání s veřejnými prostředky. Veřejné akciové společnosti dle Informačního systému o veřejných zakázkách zaujímají pozici třetího největšího zadavatele veřejných zakázek. NKÚ nemá pravomoc kontrolovat celkový objem zakázek.

Státní podnik i akciovou společnost může založit jediná právnická osoba, přičemž toto opatření bylo přijato v rámci privatizačního procesu. U akciových společností není tato situace obvyklá. Akciové společnosti byly v této době zakládány státem, Fondem národního majetku či dalšími právnickými osobami. U státem vlastněných podniků má stát výrazně ovlivňuje řízení. Pokud je stát jediným akcionářem akciové společnosti, může ovládat a řídit tuto společnost prakticky ve stejném rozsahu, jako bychom mluvili o státním podniku. Rozdíl mezi akciovou společností a státním podnikem spočívá v tom, že státní podnik nemá vlastní majetek, ale hospodaří s majetkem státu. Akciová společnost naopak hospodaří se svým vlastním, soukromým majetkem. Vkladem se z majetku akcionáře (státu) stává majetek akciové společnosti tam, kde je stát jediným akcionářem, neboť soukromá osoba – akciová společnost je zcela naplněna majetkem „veřejného charakteru“. Zásadní rozdíl mezi státním podnikem a akciovou společností spočívá v rozdílných možnostech kontroly hospodaření. V případě, že se jedná o státní podnik můžeme použít zákon o státní kontrole a také zákon o finanční kontrole. Kontrolu prováděnou podle těchto zákonů můžeme považovat za interní kontrolu ze

strany státu, respektive ze strany příslušného ministerstva. Státní podnik může být také kontrolován Nejvyšším kontrolním úřadem. Tyto zákony nelze ovšem použít pro kontrolu hospodaření akciové společnosti. Na státní podniky a také na akciové společnosti se vztahuje kontrola ze strany finančních úřadů.

4.3 KOMPRACE ČESKÉ A ZAHRANIČNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Český Nejvyšší kontrolní úřad upravuje čl. 97 Ústavy. Tato úprava je v porovnání s ústavami jiných států velmi stručná, konkretizuje ji (na základě zmocnění v čl. 97 odst. 3 Ústavy) zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadě. O charakteristice Nejvyššího kontrolního úřadu jsem se již zmínila ve druhé kapitole mé diplomové práce. Jak již bylo uvedeno, Ústava nedává NKÚ možnost kontrolovat obchodní společnosti vlastněné státem.

A pro srovnání Slovenský „Najvyšší kontrolný úrad SR“ (dále jen „NKÚ SR“) je zakotven v čl. 60 až 63 Ústavy SR. Tato úprava je detailnější oproti české a nelze ji označit za rámcovou s navazujícím upřesněním ve zvláštním zákoně. Podrobněji vymezuje osobní a věcná působnost, která zahrnují ustanovení čl. 60 odst. 1 a 2, přičemž z tohoto vyplývá, že Ústava SR dává pravomoc kontrolovat (mimo jiné) i obchodní společnosti vlastněné státem. Pokud se jedná o obsah dalších ustanovení Ústavy SR, čl. 61 stanoví způsob ustanovování předsedy a místopředsedy NKÚ SR, čl. 62 zakotvuje povinnost předkládat parlamentu nejméně jednou do roka zprávy o výsledcích kontrolní činnosti a čl. 63 odkazuje na zvláštní zákon, který má blíže upravit postavení, působnost, vnitřní organizační členění a základní pravidla kontrolní činnosti NKÚ SR. Tímto zvláštním zákonem je zákon č. 39/1993 Z. z., o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky (dále jen „zákon o NKÚ SR“).⁴³

Německý spolkový účetní dvůr, „Bundesrechnungshof“ patří mezi ústavní orgán jehož existenci předpokládá Základní zákon Spolkové republiky Německo (dále jen „Ústava SRN“) v článku 114 odst. 2. Můžeme říci, že Spolkový účetní dvůr byl Ústavou SRN zřízen. Úprava Německého spolkového účetního dvoru je pouze rámcová a nemá sama o sobě pravomoc kontrolovat obchodní společnosti vlastněné státem. Na

---

⁴³ Zákon Slovenské republiky č. 460/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

základě ústavního zmocnění Ústavu Spolkové republiky Německo provádí zákon o Spolkovém účetním dvoru, který upravuje zejména vnitřní organizaci dvora, rozvrh práce a pravomoc rozhodovat. Úkoly Spolkového účetního dvora upravuje také řád spolkového rozpočtu a zákon o zásadách rozpočtového práva spolku a zemí.⁴⁴

Ve Spolkové republice Rakousko reprezentuje nejvyšší orgán účetní a rozpočtové kontroly Účetní dvůr, „Rechnungshof“ (dále jen Účetní dvůr), jehož existence a základní pravidla činnosti a organizace jsou zakotveny v ústavě (Bundes-Verfassungsgesetz, BGBl. Nr. 1/1930, dále jen „B-VG“)⁵⁹, čl. 121 a následující. Úprava Účetního dvora v rakouské ústavě je velmi podrobná, obsahuje vymezení osobní a věcné působnosti, vnitřní organizaci Účetního dvora (čl. 122 až 126) a některé dílčí problémy (např. čl. 126a řeší případné spory o to, zda je Účetní dvůr kompetentní kontrolovat určitý subjekt, nebo ne). K úkolům Účetního dvora mimo kontrolní pravomoci dále spadá zpracování spolkového závěrečného účtu, který potom předkládá Národní radě (č. 121 odst. 2 B-VG). Zbylé otázky pak podle čl. 128 B-VG konkretizuje spolkový zákon o Účetním dvoru (Bundesgesetz über den Rechnungshof), BGBl. Nr. 144/1948 (dále též RHG). Můžeme říci, že Bundes-Verfassungsgesetz dává pravomoc kontrolovat obchodní společnosti vlastněné státem.

Polská Nejvyšší kontrolní komora, „Najwyższa Izba Kontroli“ je vymezena v polské ústavě v člancích 202 až 207, přičemž tuto úpravu můžeme hodnotit jako rámcovou, byť podrobnější než českou. V čl. 203 polské ústavy je vymezena osobní působnost polské Nejvyšší kontrolní komory, v čl. 204 polské ústavy jsou uvedeny povinnosti Nejvyšší kontrolní komory předkládat výroční zprávu o své činnosti a další zprávy, týkající se úkolů Nejvyšší kontrolní komory, čl. 205 a 206 polské ústavy upravující postavení prezidenta polské Nejvyšší kontrolní komory podrobnější právní úpravu nalezneme v čl. 207 polské ústavy, odkazující na právní předpisy, primárně na zákon o polské Nejvyšší kontrolní komoře, který obsahuje skutečně podrobnou právní

---

⁴⁴ Bundesrechnungshof [online]. [cit. 7. února 2017]. Článek 114 Německé ústavy. Dostupný z: <http://bundesrechnungshof.de/we-about-us/legal-authority/art-114-gg_e.pdf>.

úpravu činnosti polské Nejvyšší kontrolní komoře. Na základě kompetencí vyplývající z Polské ústavy umožňuje kontrolovat obchodní společnosti vlastněné státem.⁴⁵

Na základě získaných poznatků můžeme tedy konstatovat, že ve všech komparovaných státech jsou nejvyšší kontrolní instituce upraveny přímo ústavou, přičemž převažuje spíše rámcová úprava s tím, že podrobnosti stanoví zvláštní zákon o nejvyšší kontrolní instituci. Výjimku tvoří německá právní úpravy, kdy bylo nutné vždy pro změnu kompetencí nejvyšší kontrolní instituce novelizovat kromě příslušného zákona také ústavu daného státu, neboť ústavy ostatních komparovaných států dávají nejvyšším kontrolním institucím pravomoc kontrolovat obchodní společnosti vlastněné státem. Proto i v případě rozšíření kompetence českého Nejvyššího kontrolního úřadu je nutné kromě zákona o NKÚ novelizovat též čl. 97 Ústavy, přičemž jako vhodné se na základě výše uvedené komparace jeví podrobnější vymezení kompetence NKÚ přímo v Ústavě.

4.3.1 PRAVOMOC KONTROLOVAT OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI S MAJETKOVOU ÚČASTÍ STÁTU

Limská deklarace článek 23. obchodní podniky s veřejnou účastí

1. Rozšiřování hospodářských aktivit vlády často vede velmi často ke zřízení podniků podle soukromého práva. Jde-li o to, že má vláda v těchto podnicích podstatnou účast (zvláště, je-li tato účast většinová) anebo vykonává-li rozhodující vliv, mají takové podniky podléhat auditu nejvyšší auditní instituce.

2. Je na místě, aby takové audity byly prováděny jako audity následné; mají se týkat otázek hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti.

---

⁴⁵ Dziennik Ustaw 1997 Nr 78, poz. 483 – Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. [online]. [cit. 10. února 2017]. Anglické znění polské ústavy. Dostupné z: <<http://www.nik.gov.pl/en/about-us/legal-regulations/the-constitution-of-the-republic-of-poland.html>>.

3. Zprávy předkládané parlamentu a veřejnosti o těchto podnicích mají za cíl respektovat omezení plynoucí z požadavků na ochranu průmyslového a obchodního tajemství.

Český Nejvyšší kontrolní úřad má pravomoc kontrolovat hospodaření státních podniků. Je to patrné z vymezení věcné působnosti v čl. 97 odst. 1 Ústavy v kombinaci s § 2 odst. 2 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku. Český Nejvyšší kontrolní úřad nemá kompetence kontrolovat akciové společnosti. Pouze z důvodu většinové majetkové účasti státu v těchto společnostech, neboť tyto společnosti hospodaří s vlastním, soukromým majetkem, jak je patrné z Občanského zákoníku. Česká úprava tímto nesplňuje požadavek čl. 23 Lidské deklarace.

Slovenský Nejvyšší kontrolní úřad SR (dále jen „NKÚ SR“) má možnost provádět kontrolu hospodaření obchodních společností s majetkovou účastí státu. Vyplývá to z vymezení osobní a věcné působnosti zakotvené v Ústavě. Předmět kontroly je definován velmi podrobně, protože obecnou definici majetku slovenská právní úprava neobsahuje. Slovenská úprava tedy splňuje požadavek článku 23 odst. 1 Lidské deklarace a vystavuje kontrole NKÚ SR i subjekty založené na základě soukromého práva s majetkovou účastí státu. K rozšíření působnosti NKÚ SR došlo novelami ústavy prostřednictvím ústavních zákonů č. 90/2001 Z.z. a č. 463/2005 Z.z. Cílem novely bylo splnění článku 23 Lidské deklarace.

Německá ústava v článku 114 odst. 2 v kombinaci s § 88 odst. 1 řádu spolkového rozpočtu ustanovuje, že Spolkový účetní dvůr kontroluje účetní správnost, hospodárnost a řádnost rozpočtového a hospodářského vedení Spolku, včetně vedení podniků Spolku. Působnost se dotýká veškerého rozpočtového hospodaření Spolku. Kontrola Spolkového účetního dvora se týká právnických osob založené přímo Spolkem. „S ohledem na privatizační tendence státní správy podléhají kontrole účetního dvora ve stanovených případech i „místa“ stojící mimo veřejnou správu a to v případě, pokud provádí část plánu spolkového rozpočtu, nebo obdržely od Spolku náhradu nákladů, spravují prostředky nebo majetek Spolku pokud od Spolku obdržely dotaci nebo pokud jako právnické osoby soukromého práva, v nichž má Spolek přímou nebo nepřímou většinovou účast a které se neúčastní hospodářské soutěže, plní veřejné úkoly

a za tím účelem jim byly přiděleny prostředky ze spolkového rozpočtu nebo jim Spolek poskytl záruku (tyto tři podmínky musí být splněny kumulativně). V případě, že tyto subjekty dále převedou prostředky na třetí osoby, podléhají kontrole i tyto třetí osoby Činnost Spolku v soukromých podnicích, v nichž má Spolek přímou nebo nepřímou účast, nebo v soukromých společnostech, jichž je Spolek členem, účetní dvůr prověřuje z hlediska obchodních zásad. Německý Spolkový účetní dvůr může mimo jiné Spolkem či osobou Spolkem dosazenou (jmenovanou) zcela nebo převážně spravovány, nebo jestliže si u Spolkového účetního dvora kontrolu dojednávají. Z toho vyplývá, že německá úprava splňuje požadavky čl. 23 Lidské deklarace pouze částečně.

Do působnosti rakouského Účetního dvora spadá kontrola finančního hospodaření Spolku, spolkových zemí, svazků obcí, obcí a dalších zákonem stanovených subjektů. Judikatura specifikuje finanční hospodaření jako jakoukoli dispozici s finančními prostředky, přijímání a výdej finančních prostředků i spravování jmění, resp. každé jednání, které má následky ve finanční sféře. Podniky a instituce, které podléhají kontrolním pravomocím rakouského Účetního dvora a které mají vůči Národní radě povinnost podávat výroční zprávy, Účetní dvůr vykonává každé dva roky kontrolu shromážděním informací o průměrných příjmech včetně sociálních dávek, věcných plnění a rent pro členy řídicích a dozorčích orgánů a o zjištěných informacích předá zprávu Národní radě. Z kompetencí Spolku vystavený kontrole účetního dvora hospodaření podniků, ve kterých má Spolek sám nebo s jinými subjekty podléhajícími působnosti Účetního dvora alespoň 50 % účast na kapitálu nebo které sám nebo s jinými subjekty podléhajícími působnosti Účetního dvora provozuje. V kompetenci Rakouského Účetního dvora je za stejných podmínek kontrolovat také hospodaření podniků, v kterých má majetkovou účast spolková země nebo velká obec. Rakouská právní úprava tedy zcela plní požadavky čl. 23 Lidské deklarace. Oproti české legislativní úpravě ta rakouská právní úprava přesně definuje subjekty podléhající kontrole, nikoliv předmět kontroly.

Polská Nejvyšší kontrolní komora má pravomoc dle čl. 203 odst. 3 polské a podle § 2 odst. 3 bod 4 zákona o Nejvyšší kontrolní instituci kontrolovat také činnost organizačních složek a podniků (obchodních společností) v rozsahu, v jakém užívají státní nebo veřejný majetek nebo zdroje nebo v rozsahu, v jakém plní finanční závazky

vůči státu, konkrétně pokud jednají se zapojením státu nebo místní samosprávy, užívají majetek státu nebo místní samosprávy, včetně zdrojů přidělených podle mezinárodních standardů. Polské Nejvyšší kontrolní komora může kontrolovat jakoukoli obchodní společnost, v níž má stát či místní samospráva alespoň minimální majetkovou účast, přičemž už nezáleží na výši této majetkové účasti (stačí vlastnit jedinou akcii). Polská právní úprava tak zcela splňuje článek 23 Limské deklarace.

Ze srovnání vyplývá, že ve všech komparovaných státech kromě České republiky jsou alespoň zčásti splněny požadavky čl. 23 Limské deklarace, tedy, že nejvyšší kontrolní úřad daného státu může kontrolovat obchodní společnosti vlastněné státem. Česká republika zůstává tedy posledním státem ve střední Evropě, který nezohlednil požadavky čl. 23 Limské deklarace ve své právní úpravě.

4.3.2 JAKÁ MAJETKOVÁ ÚČAST STÁTU JE PŘEDPOKLADEM KONTROLY?

Český Nejvyšší kontrolní úřad nemá možnost kontroly hospodaření akciových společností s (jakkoli vysokou) majetkovou účastí státu. Výše majetkové účasti není předpokladem kontroly Nejvyššího kontrolního úřadu.

Slovenská právní úprava vypovídá pouze o majetkové účasti státu, aniž by stanovila, jak vysoká majetková účast musí být. De facto kontroluje slovenský nejvyšší kontrolní úřad pouze soukromé osoby s nadpoloviční majetkovou účastí státu, důvodem je skutečnost, že v případě nižší majetkové účasti státu by závěry a doporučení z kontrolní činnosti nemusely být realizovány.

Německá právní úprava uvádí, že kontrolovány mohou být pouze ty obchodní společnosti, v nichž má stát většinový majetkový podíl, tj. nad 50 % akcií například. Spolkový účetní dvůr má však pravomoc kontrolovat i soukromé podniky bez (jakékoli) majetkové účasti Spolku, pokud jsou tyto podniky úplně nebo převážně spravovány osobou dosazenou Spolkem nebo pokud tak stanoví jejich stanovy (popř. zakládací listina). Omezené kontrole podléhají také ty soukromé podniky, v nichž sice stát nemá vůbec žádnou majetkovou účast, ovšem má v nich právo alespoň na 25% podíl na zisku

podniku. Ze zákona je dokonce možné, aby si soukromá právnická osoba u Spolkového účetního dvora objednala hospodářský audit.

Rakouská právní úprava stanovuje, že Účetní dvůr má právo kontrolovat hospodaření jakýchkoli podniků, v nichž má Spolek sám nebo spolu s jinými osobami podléhajícími kontrole Účetního dvora alespoň 50 % majetkovou účast, nebo podniků, které Spolek sám nebo spolu s jinými osobami podléhajícími kontrole Účetního dvora nějakým způsobem (tj.fakticky) ovládá. Účetní dvůr může za stejných podmínek kontrolovat také hospodaření podniků, v nichž má majetkovou účast spolková země nebo velká obec. Zvláštní úprava se týká obchodních společností, tedy obchodních společností, které byly založeny na základě zvláštního zákona s povinností spravovat a nakládat se spolkovým majetkem nebo s podmíněnou závazností na Spolku. Účetní dvůr může kontrolovat také podniky, v nichž mají podniky majetkovou účast nebo v případě majetkového podílu ekvivalentního.

Polská Nejvyšší kontrolní komora může podle polské ústavy a dle zákona o Nejvyšší kontrolní instituci kontrolovat podniky s libovolně velkou majetkovou účastí státu nebo místní samosprávy. Závěrem můžeme říci, že ve všech komparovaných státech s výjimkou České republiky a Polska je obvykle vyžadována nadpoloviční majetková účast státu jako předpoklad kontroly obchodních společností s majetkovou účastí státu nejvyšší kontrolní institucí (ovšem vždy existují v právní úpravě určité výjimky, kdy stačí majetková účast nižší). V případě Slovenska je vyžadována většinová majetková účast státu de facto, de iure by i NKÚ SR mohl kontrolovat např. akciovou společnost s minimální účastí státu.

4.3.3 PRAVOMOC KONTROLY OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI S MAJETKOVOU ÚČASTÍ SAMOSPRÁVY

Český Nejvyšší kontrolní úřad dle současné právní úpravy nemá pravomoc kontrolovat obchodní společnosti s majetkovou účastí územního samosprávného celku. Důvodem je vymezení předmětu kontroly v čl. 97 odst. 1 Ústavy, takže Nejvyšší kontrolní úřad má pravomoc kontrolovat pouze hospodaření se státním majetkem. Územní samosprávné celky však hospodaří také s vlastním majetkem, což vyplývá z čl. 101 odst. 3 Ústavy v kombinaci s § 2 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, resp.

v kombinaci s § 1 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích. Obecní podniky tak nemohou být Nejvyšším kontrolním úřadem kontrolovány pouze z důvodu majetkové účasti obce či kraje.

Slovenský „Najvyšší kontrolný úrad SR“ (dále jen „NKÚ SR“) má právo kontrolovat obchodní společnosti s majetkovou účastí územního samosprávného celku. Tato pravomoc vyplývá přímo z čl. 60 Ústavy SR. K rozšíření kontrolní působnosti NKÚ SR došlo na základě již zmíněných ústavních zákonů (úst. zák. č. 90/2001 Z. z. a úst. zák. č. 463/2005 Z. z.). Tuto úpravu dále doplňuje § 2 odst. 1 a § 4 Zákona o NKÚ SR. Režim kontroly obchodní společnosti s majetkovou účastí státu se nijak výrazně neliší od režimu kontroly právnických osob s majetkovou účastí územních samosprávných celků.

Jak plyne z německé právní úpravy jednotlivé spolkové země mají zemské účetní dvory, zakotvené v ústavách jednotlivých spolkových zemí a v zemských zákonech jednotlivých spolkových zemí. Samotný Spolkový účetní dvůr hospodaření obchodních společností pouze z důvodu majetkové účasti spolkových zemí nekontroluje. Kompetence zemských účetních dvorů jsou omezeny na hospodaření konkrétní spolkové země, přičemž můžeme říci, že Spolkový účetní dvůr i zemské účetní dvory plní stejné úkoly, zásady kontroly jsou upraveny společně v zákoně o rozpočtových principech (Haushaltsgrundsatzgesetz). Německá právní úprava také řeší případné kompetenční konflikty mezi Spolkovým účetním dvorem a zemským účetním dvorem.

V případě rakouské právní úpravy, z kompetence spolkových zemí podléhá kontrole Účetního dvora hospodaření podniků, ve kterých má spolková země sama nebo s jinými subjekty podléhajícími působnosti Účetního dvora alespoň 50% účast na kapitálu nebo které sama nebo s jinými subjekty podléhajícími působnosti Účetního dvora spolková země provozuje. Účetní dvůr má možnost kontrolovat také hospodaření podniků s majetkovou účastí tzv. velkých obcí (nebo také ty, které velká obec provozuje). Za tzv. velkou obec se považuje každá obec s alespoň 20 tisíci občany. Vyjma Účetního dvora v Rakousku existují také zemské účetní dvory. Každá spolková země zřídila svůj zemský účetní dvůr (ve Vídni nazvaný „kontrolní úřad“), jsou zakotveny v ústavách

jednotlivých spolkových zemí a jejich ustanovení jsou dále konkretizována zemskými zákony o zemském účetním dvoru.

Polská Nejvyšší kontrolní komora má možnost kontrolovat vyjma státního též veřejný majetek. Nejvyšší kontrolní komora má v kompetenci kontrolovat podniky s libovolně velkou majetkovou účastí místní samosprávy. Režim kontroly se neliší od kontroly obchodní společnosti s majetkovou účastí státu.

Ke konci tedy můžeme konstatovat, že polská, slovenská a rakouská právní úprava umožňuje nejvyšší kontrolní instituci kontrolovat i hospodaření podniků s majetkovou účastí územního samosprávného celku, zatímco právní úprava česká a německá tuto možnost vylučuje. Nemůžeme však opomenout skutečnost, že německý Spolkový účetní dvůr působí pouze na úrovni Spolku, přičemž v jednotlivých spolkových zemích existují zemské účetní dvory, které mají v zásadě totožné kompetence, jako má Spolkový účetní dvůr, pouze jsou omezeny na kontrolu v rámci konkrétní spolkové země. Jak je patrné z uvedeného přehledu Česká republika jako jediný z komparovaných států neumožňuje Nejvyššímu kontrolnímu úřadu kontrolovat i obecní podniky.

4.3.4 ROZSAH KONTROLY

V případě kontroly, kterou provádí český Nejvyšší kontrolní úřad je podle zákona o Nejvyšším kontrolním úřadě prověřováno, zda jsou kontrolované činnosti v souladu s právními předpisy, dále je přezkoumávána jejich věcná a formální správnost a dále také hospodárnost a účelnost.

Podle zákona o NKÚ SR slovenský Nejvyšší kontrolní úřad má na starosti kontrolu dodržování všeobecně závazných právních předpisů (zákonost), hospodárnost, efektivnost a účinnost. „Slovenská úprava vnímá hospodárnost a efektivnost jako dvě samostatná kritéria, zatímco v českém prostředí se efektivnost chápe jako jeden z aspektů hospodárnosti.

Německý spolkový účetní dvůr kontroluje všechny uvedené aspekty, prověřuje účetní správnost, hospodárnost a řádnost, resp. právnost – tedy legalitu. V ustanovení spolkového rozpočtu se vedle hospodárnosti vyskytuje také pojem kritérium úspornosti.

Podle převažujícího právního názoru úspornost není samostatným kontrolním kritériem, nýbrž prověřováním dodržování zásady úspornosti a je součástí auditu hospodárnosti.

Úkolem Rakouského Účetního dvora je při kontrole hospodaření posuzovat správnost číselných údajů, soulad s právními předpisy, úspornost, hospodárnost a účelnost, v žádném případě se ovšem nesmí kontrola omezit na prostou „kontrolu cifer“. Totéž kontroluje Účetní dvůr v případě kontroly hospodaření spolkových zemí a obcí. Rozsah kontroly je tedy obdobný s českou právní úpravou.

Pro srovnání v další zemi Evropské unie v Polsku, je pravomocí Polské Nejvyšší kontrolní komory obecně kontrolovat zákonnost, řádnost hospodaření (tj. hospodárnost), účelnost a úplnost (resp. celistvost), v případě obchodní společnosti s majetkovou účastí státu však může polská Nejvyšší kontrolní komora kontrolovat v souladu se zákonem o Nejvyšší kontrolní komoře pouze zákonnost a řádnost hospodaření. „Neveřejné instituce jiné organizační jednotky a hospodářské subjekty) kontroluje polská Nejvyšší kontrolní komora z hlediska zákonnosti, hospodárnosti, účelnosti a svědomitosti, v případě, že vykonávají úkoly svěřené jim zákonem, realizují veřejné zakázky, organizují veřejné práce atd. V případě, že tyto neveřejné instituce činnost s využitím státního nebo obecního majetku, jsou příjemci individuálně přiznaných podpor od státu (územní samosprávy) je kontrola polské Nejvyšší kontrolní komory prováděna jen z hlediska zákonnosti a svědomitosti. Závěrem můžeme říci, že ve všech komparovaných státech s výjimkou Polska mohou nejvyšší kontrolní instituce při své kontrole vymezeného typu společností prověřovat všechna čtyři kritéria. Kontrola nejvyšších kontrolních institucí se v zásadě neomezuje pouze na ověření účetní správnosti či dodržení právních předpisů, ale zkoumá také účelnost a efektivnost hospodaření.

4.3.5 OCHRANA OBCHODNÍHO TAJEMSTVÍ PŘI KONTROLE HOSPODAŘENÍ

V kompetenci Nejvyššího kontrolního úřadu v České republice je dle zákona o NKÚ kontrolovat jakékoli skutečnosti, bez ohledu na druh a stupeň utajení, čemuž odpovídá i úprava průběhu kontroly dle zákona o NKÚ. Naopak jsou kontrolující vázáni mlčenlivostí o NKÚ. Z toho je možné odvodit, že ochrana obchodního tajemství není

zajištěna vůči NKÚ, avšak NKÚ nesmí získaných informací jakkoli zneužít, zveřejnit je může pouze v případě, že bude zbaven mlčenlivosti dle § 23 zákona o NKÚ. Dle zákona o NKÚ: „Úřad uděluje poslanecké sněmovně, Senátu, jejich orgánům a vládě na požádání kontrolní protokoly a další podklady pro schválené kontrolní závěry. Na osoby, které se s těmito podklady seznámily, se vztahují přiměřeně ustanovení tohoto zákona.

Slovenský zákon o NKÚ SR ochranu obchodního tajemství neřeší. Pouze je stanoveno, že kontroloři a příbrané osoby jsou povinny zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděli při výkonu kontroly, a to do té doby, než je předseda (resp. pověřený místopředseda) této povinnosti zproští.

Ochranu obchodního tajemství vůči německému Spolkovému účetnímu dvoru poskytují Pravidla auditu. Spolkový účetní dvůr nemá pravomoc zveřejnit jakékoli informace získané v průběhu kontroly, kromě účelu podávání zpráv a s výjimkou zákonných ustanovení. Spolkový účetní dvůr zajistí, že budou dodržena zákonná ustanovení, týkající se ochrany osobních údajů, profesionálních nebo oficiálních tajemství.

K dosažení kontrolních úkolů jsou rakouskému Účetnímu dvoru poskytována vrchnostenská oprávnění vyžadovat od subjektů podléhajících kontrole veškeré informace, předání účetních knih a ostatních spisů, vyloučeno není ani nahlížení do relevantních dokladů přímo na místě a provedení místního šetření.

Zákon o Nejvyšší kontrolní komoře je nejdůležitějším kritériem podle kterého se řídí Nejvyšší kontrolní komora při provádění revizí. Dle zákona má být kontrola zaměřena na určení faktů týkajících se činnosti kontrolovaných subjektů, na poskytnutí relevantní dokumentace o těchto faktech a vyhodnotit kontrolovanou činnost z pohledu kritérií uvedených v zákoně o Nejvyšší kontrolní komoře. Kontrolované subjekty mají povinnost na požádání polské Nejvyšší kontrolní komoře předložit veškerou dokumentaci a další materiály potřebné pro kontrolu. Polská právní úprava nechrání obchodní ani jiná tajemství před polskou Nejvyšší kontrolní komorou, ale pouze před adresáty kontrolních závěrů. Navíc má polská Nejvyšší kontrolní komora oproti nejvyšším kontrolním úřadům jiných států možnost se: účastnit schůzí vedení

kontrolovaného subjektu a jednání orgánů státní správy a územní samosprávy, vyžadovat v souvislosti s kontrolou informace i od nekontrolovaných institucí a vysvětlení od pracovníků těchto institucí, povolat znalce a odborníky. Oproti právní úpravě ostatních států však polský zákon o Nejvyšší kontrolní komoře v žádném svém ustanovení výslovně nehovoří o ochraně obchodního tajemství, pouze obecně o ochraně zákonem utajovaných skutečností. Obchodní tajemství chrání polská právní úprava zákonem o potlačování nekalé soutěže, občanským zákoníkem a okrajově též obchodním zákoníkem, můžeme tedy říci, že i polská právní úprava chrání obchodní tajemství kontrolovaných subjektů.

Mohu tedy konstatovat, že nejvyšší kontrolní instituce mají ve všech komparovaných státech přístup ke všem informacím a skutečnostem, včetně takových, které mají povahu obchodního tajemství. Pochopitelně ale na druhé straně právní úprava ve všech komparovaných státech obchodní tajemství chrání, minimálně skrze povinnost mlčenlivosti kontrolorů nejvyšších kontrolních institucí, a dále je ochrana obchodního tajemství zajištěna i vůči adresátům kontrolních závěrů, respektive výsledků kontroly, v nichž obchodní tajemství nesmí být odhalena.

4.3.6 ZVEŘEJŇOVÁNÍ VÝSLEDKŮ KONTROL

Zákon o Nejvyšším kontrolním úřadě ukládá NKÚ ČR povinnost všechny schválené kontrolní závěry uveřejnit ve Věstníku úřadu, který je veřejnosti dostupný, a dále má po NKÚ povinnost schválené kontrolní závěry neprodleně zaslat Poslanecké sněmovně, Senátu, vládě a na požádání také ministerstvům. Mezi další povinnosti NKÚ patří vypracovat a následně zveřejnit výroční zprávu, obsahující mimo jiné zhodnocení plánu kontrolní činnosti, finanční zhodnocení přínosu kontrolní činnosti a zhodnocení ostatní činnosti. Ve výroční zprávě jsou publikovány také výsledky (některých) provedených kontrol. Výroční zpráva je postoupena pro informaci Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě a to ve lhůtě do dvou měsíců po skončení rozpočtového roku, zpráva je kromě toho zveřejněna ve Věstníku úřadu.

Povinností NKÚ SR je vydávat ve lhůtě nejméně jednou za tři měsíce informace získané z kontrolní činnosti. Což znamená v praxi uveřejnění formou „Spravodajca Najvyššieho kontrolného úradu SR“, který je každé 3 měsíce publikován na stránkách

NKÚ SR. Každý rok a to nejpozději do konce března je předkládána parlamentu zpráva o výsledcích kontrolní činnosti za uplynulý kalendářní rok. Tyto zprávy jsou později volně dostupné na webu NKÚ SR a najdeme je také na webu parlamentu Slovenské republiky.

Výroční zpráva je zdrojem informací o výsledku kontroly Spolkové rady a Spolkového Sněmu pro Spolkový účetní dvůr. Informace o výsledcích jsou postoupeny také dalším institucím, jestliže to Spolkový účetní dvůr ze zvláštních důvodů považuje za potřebné, může výsledek konkrétní kontroly sdělit např. rozpočtovému výboru Spolkového sněmu. Výsledky kontroly mající zásadní nebo alespoň značný finanční dopad sděluje Spolkový účetní dvůr Spolkovému ministerstvu financí.

Rakouský účetní dvůr vykonává kontrolu z iniciativy příslušné zemské vlády, resp. spolkové vlády a té potom předkládá zprávu o jejích výsledku.

Polská Nejvyšší kontrolní komora předkládá Sejmu dle zákona o Nejvyšší kontrolní komoře mimo jiné o výsledcích kontroly zadané Sejmem či orgány, o výsledcích jiných důležitých kontrol, o aktivitách Nejvyšší kontrolní komory za uplynulý rok. Polská Nejvyšší kontrolní komora informuje rovněž prezidenta Polské republiky o výsledcích kontrol zadaných prezidentem, o výsledcích kontrol zadaných Sejmem a jeho orgány, o výsledcích kontrol zadaných polským předsedou vlády a o výsledcích jiných důležitých kontrol. Obdobně polská NIK informuje také polského předsedu vlády.

Z uvedeného je patrné, že ve všech zemích jsou výsledky kontrol nejvyšších kontrolních institucí obvykle předloženy parlamentu a dalším orgánům veřejné moc, kromě Rakouska, kde jsou výsledky pouze některých kontrol předkládány vládě.

4.3.7 ZVEŘEJŇOVÁNÍ ZÁVĚRŮ KONTROL

Český Nejvyšší kontrolní úřad zveřejňuje výsledky kontrol v plném znění, s výjimkou informací, které podléhají utajení. Veřejnost má tedy na rozdíl od členů Poslanecké sněmovny, Senátu, vlády a ministerstev, přístup jen k omezeným výsledkům kontrol Nejvyššího kontrolního úřadu.

Slovenský zákon o NKÚ SR se problematikou tvorby zpráv a jejich zveřejňováním blíže nezabývá.

Pokud se hovoříme o zveřejňování výsledků kontrol německého Spolkového účetního dvora tak je patrné, že výroční zpráva o záležitostech, které podléhají utajení, je předložena pouze vybraným osobám. Jelikož se jedná o výčet taxativní, můžeme tedy dospět k závěru, že výroční zpráva není předkládána komukoli jinému, např. Spolkovému směnu nebo veřejnosti. Dle pravidel auditu se v takovém případě vytvoří dvě zprávy, které jsou předkládány různým osobám. První obsahuje utajené informace, druhá nikoli. Je tedy patrné, že přístup veřejnosti k plnému znění výsledků kontrol je v každém z komparovaných států různý. V případě, že má veřejnost, přístup k výsledům kontrol, má současně přístup alespoň k jejich omezenému znění. Česká právní úprava poskytuje v současné době dostatečnou ochranu citlivým informacím z kontrol.

5 MOŽNOSTI ROZŠÍŘENÍ KOMPETENCÍ NKÚ

Cílem této poslední kapitoly je předložení několika návrhů a možného řešení, aby bylo možné kontrolovat hospodaření obchodních společností s většinovou majetkovou účastí státu a územních samospráv.

1. Změnit vládní návrh zavedením pojmu veřejná instituce a doplnit taxativní výčet kontrolovaných subjektů v návrhu novely zákona o NKÚ

V ústavněprávní rovině by existovala možnost změnit stávající vládní návrh změny Ústavy tak, aby místo pojmu „právnická osoba veřejnoprávní povahy“ obsahoval tento návrh pojem „veřejná instituce“. Je jasné, že pojem veřejná instituce v sobě kromě jiných subjektů principálně zahrnuje také obchodní společnosti s majetkovou účastí státu nebo samospráv. Použitím pojmu veřejná instituce by se otevřela možnost takové formulace novely zákona o Nejvyšším kontrolním úřadě, která umožní kontrolovat také hospodaření obchodních společností s většinovou majetkovou účastí státu nebo samospráv. Novela o Nejvyšším kontrolním úřadě by dala možnost kontroly Nejvyššímu kontrolnímu úřadu hospodaření právnických osob, ve kterých má stát nebo územní samosprávný celek alespoň 50 % majetkovou účast.

2. Přesná definice působnosti NKÚ v Ústavě po vzoru slovenské úpravy

Článek 97 odst. 1 Ústavy vymezuje působnost NKÚ předmětem kontroly. Oproti tomu článek 60 Ústavy Slovenské republiky kombinuje vymezení kontroly Nejvyššího kontrolního úřadu Slovenskej republiky a subjektů, které má pravomoce tento úřad kontrolovat. Slovenská právní úprava je výkladově jednoznačná a umožňuje slovenskému Nejvyššímu kontrolnímu úřadu kontrolovat také akciové společnosti s majetkovou účastí státu a obecní podniky. Slovenský zákon o NKÚ může např. určit, jak vysoká musí být majetková účast v akciových společnostech. V současné době může NKÚ SR kontrolovat právnické osoby s libovolně vysokou majetkovou účastí státu. Česká republika by se tedy mohla inspirovat slovenskou právní úpravou a podobným způsobem vymezit, věcnou působnost, aby Nejvyšší kontrolní úřad mohl kontrolovat veřejné prostředky a také osobní působnost, tak, aby zahrnovala jak akciové společnosti

s většinovou majetkovou účastí státu, tak obecní podniky. Novelizace zákona o NKÚ by v tomto případě již nemusela být zapotřebí.

3. Změna zákona o NKÚ

Jak jsem se již zmínila, rozšíření kompetencí Nejvyššího kontrolního úřadu také na obchodní společnosti s většinovou majetkovou účastí státu či územních samospráv není možné, aniž by byly provedeny určité změny v Ústavě. Domnívám se, že je dokonce možné zvýšit efektivitu kontroly orgánů veřejné moci zastupujících stát při výkonu práv akcionáře. V případě, že by nedošlo ke změnám Ústavy, bylo by možné navrhnout novelu zákona, kde by došlo k rozšíření působnosti kontroly Nejvyššího kontrolního úřadu vůči ministerstvům, které vykonávají jménem státu práva akcionáře v akciových společnostech s většinovou majetkovou účastí státu, tak aby měl NKÚ pravomoc kontrolovat zejména:

- a) zda ministerstvo, nebo jím pověření zaměstnanci, vytvořili koncepční dokument, který by vytyčoval cíle, úkoly anebo zásady činnosti ministerstva při výkonu práv akcionáře a případně, že ano, zda je podle tohoto dokumentu postupováno v praxi,
- b) na základě jakých kritérií jsou jmenovány osoby do řídicích kontrolních orgánů akciových společností a zda je vyhodnocována kvalita výkonu těchto osob, včetně zaměstnanců pověřených ministerstvem k účasti na jednání valných hromad akciových společností,
- c) na základě jakých kritérií je hospodaření akciových společností vyhodnocováno a jak často je prováděno,
- d) nakolik se ministerstvo chová jako aktivní vlastník (např. účast na valných hromadách a hlasování na nich, případně svolání mimořádné valné hromady).

Tyto požadavky vyplývají ze směrnice OECD a jsou v zemích OECD považovány za základní prvky odpovědného nakládání s touto formou veřejného majetku.

Současně ovšem by měla být přijata novelizace zákona o Nejvyšším kontrolním úřadě, aby měl Nejvyšší kontrolní úřad pravomoc si nově vyžádat od akciové společnosti s většinovou majetkovou účastí státu údaje o hospodaření společnosti a související informace v rozsahu, jaký je akciová společnost povinna dle Obchodního zákoníku poskytnout kterémukoli akcionáři. Tímto by dle mého názoru byla splněna základní kontrola zákonnosti, hospodárnosti a účelnosti hospodaření s tímto typem obchodních společností.

ZÁVĚR

Na základě cílů, které jsem si stanovila, jsem se zabývala možností rozšíření kompetencí Nejvyššího kontrolního úřadu České republiky, aby měl nově pravomoce kontrolovat nejen státní podniky, ale také obchodní společnosti s majetkovou účastí státu a samosprávy. Ačkoli akciové společnosti hospodaří se soukromým majetkem „de facto“ se jedná o veřejné prostředky, a proto je nutné zajistit adekvátní druh kontroly, kde nezastupitelnou roli při kontrole veřejných prostředků představuje právě externí kontrola nejvyšší kontrolní instituce. Objem finančních prostředků, se kterými akciové společnosti hospodaří, můžeme srovnat s objemem finančních prostředků státního rozpočtu. Poukázala jsem na faktickou podobnost mezi státním podnikem a akciovou společností s většinou, nebo dokonce výlučnou majetkovou účastí státu, neboť v obou případech je rozhodujícím orgánem v otázkách vzniku, obsazení managementu i zánik dotyčného podniku stát.

Rozšířením kompetencí Nejvyššího kontrolního úřadu by Česká republika splnila požadavek čl. 23 Lidské deklarace, který v současné době nesplňuje. Ze srovnání české právní úpravy s právní úpravou slovenskou, německou, rakouskou a polskou vyplývá, že pouze Nejvyšší kontrolní úřad České republiky nemá pravomoc kontrolovat hospodaření obchodních společností s majetkovou účastí státu a samospráv. Dále jsem během své komparace zjistila, že všechny právní úpravy velmi podrobně upravují ochranu obchodního tajemství. Došla jsem k závěru, že pro rozšíření kompetence Nejvyššího kontrolního úřadu je nutné kromě novel zákona č. 166/1993 Sb. také novela čl. 97 odst. Ústavy, a popsala jsem také tři varianty změny Ústavy a související změny zákona č. 166/1993 Sb., které by Nejvyššímu kontrolnímu úřadu umožnily kontrolovat obchodní společnosti s většinou účastí státu a samospráv. Nevhodnějším řešením shledávám návrh, aby se pracovalo s pojmem veřejná instituce.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BARTOŇ, Michal. *Kontrolní mechanismy fungování veřejné správy*. V Olomouci: Periplum, 2009. Studie a analýzy (Periplum). ISBN 978-80-86624-50-1.

DVOŘÁČEK, Jiří a Tomáš KAFKA. *Interní audit v praxi*. Brno: Computer Press, 2005. Praxe manažera (Computer Press). ISBN 80-251-0836-8.

DVOŘÁČEK, Jiří. *Interní audit a kontrola*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-7179-805-3.

DVOŘÁK, Bohdan a Jana DVOŘÁKOVÁ. *Zákon o finanční kontrole v praxi a předpisy související*. Pardubice: Nakladatelství Český a moravský účetní dvůr, 2003. ISBN 80-903246-0-6.

GADASOVÁ, Dalimila a Milan POLIÁN. *Správní právo*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. ISBN 8024401258.

JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-401-8.

KRÁLÍČEK, Vladimír a Jan MOLÍN. *Vnější a vnitřní kontrola z pohledu anagementu*. 2.dopl. Praha: Albatros, 2014. ISBN 978-80-7478-557-3.

MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.

MATES, Pavel a Miloš MATULA. *Kapitoly z dějin a teorie veřejné správy*. 3. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-407-0.

NĚMEC, Juraj. *Kontrola ve veřejné správě*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-558-8.

PROKŮPKOVÁ, Danuše, Jaromíra STEIDLOVÁ a Rudolf KOTRBA. Přezkoumání hospodaření obcí. Hradec Králové: E.I.A.-Ekonomická a informační agentura, 1999. ISBN 80-85490-77-3.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2007. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-2097-5.

REKTOŘÍK, Jaroslav a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Kontrolní systémy veřejné správy a veřejného sektoru*. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-72-6.

SLÁDEČEK, Vladimír a Olga POUPEROVÁ. *Správní právo: Německý spolkový účetní dvůr* 2. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-48-9.

ŠARADÍN, Pavel. *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplum a Filozofickou fakultou univerzitou Palackého, 2007. Studie a analýzy (Periplum). ISBN 978-80-866-24-45-7.

ŠIMÍČEK, Vojtěch, ed. *Ústavní soudnictví ve vybraných postkomunistických zemích*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2219-1.

VELÍŠKOVÁ, Anna a Ivana NOVÁKOVÁ. *Finanční kontrola ve veřejné správě v dotazech a odpovědích*. Praha: BOVA POLYGON, 2005. ISBN 80-7273-124-6.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

EDITOR MONIKA HORÁKOVÁ]. *CALS 3: "Contemporary Administrative Law Studies" - 3, 2008*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2008. ISBN 9788090340084.

Zákony a právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 166/1993 Sb., o nejvyšším kontrolním úřadu ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)

Zákon č. 39/1993 Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.312/2002 Sb, o úřednicích územních samosprávných celků ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých internetových zdrojů

Česká republika Nejvyšší kontrolní úřad: Postavení a působnost [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/postaveni-a-pusobnost/>

Europeum: Fungování nejvyšších kontrolních institucí v zahraničí [online]. Praha, 2002 [cit.2017-02-13].Dostupné z: <http://www.europeum.org/articles/detail/437/fungovani-nejvyšších-kontrolních-institucí-v-zahranici>

Kurs 9 - Legislativní kurs: 4.2 - Působnost kontrolního řádu [online]. 2013 [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: http://www.khshk.cz/e-learning/kurs9/kapitola_42__psobnost_kontrolního_du.html

Metodické doporučení ke kontrole a dozoru ÚSC [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/metodicke-doporuceni-ke-kontrole-a-dozoru-usc-pdf.aspx

Nejvyšší kontrolní úřad [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-01-07]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/politika/nejvyšší-kontrolní-úřad/r~i:wiki:2941/?redirected=1483809390>

Nejvyšší kontrolní úřad: Kolegium NKÚ [online]. 2017 [cit. 2017-02-12].Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/kolegium/>

Nejvyšší kontrolní úřad: Odbor bezpečnostní [online]. 2014 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/odbor-bezpecnostni/>

Nejvyšší kontrolní úřad: Prezident NKÚ [online]. 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/prezident-nku/>

Nejvyšší kontrolní úřad: Odbor interního auditu [online]. 2014 [cit. 2017-02-12].Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/odbor-ia/>

Nejvyšší kontrolní úřad: Prezident NKÚ [online]. 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/prezident-nku/>

Nejvyšší kontrolní úřad: Prezident NKÚ [online]. 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/prezident-nku/>

Nejvyšší kontrolní úřad: Prezident NKÚ [online]. 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/prezident-nku/>

Nejvyšší kontrolní úřad: Prezident NKÚ [online]. 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/prezident-nku/>

Nejvyšší kontrolní úřad: Sekretariát Kolegia NKÚ [online]. 2014 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/sekretariat-kolegia/>

Nejvyšší kontrolní úřad: Sekretariát prezidenta NKÚ [online]. 2014 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/kancelar-prezidenta/>

Nejvyšší kontrolní úřad: Víceprezidentka NKÚ [online]. 2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/viceprezident-nku/>

NKÚ: Historie kontroly [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <http://web1.nku.cz/cz/urad/historie-kontroly.htm>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Tereza Klánová

Obor: Evropská hospodářskoprávní studia

Forma studia: denní

Název práce: Nejvyšší kontrolní úřad České republiky

Rok: 2017

Počet stran textu bez příloh:67

Celkový počet příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 35

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 17

Vedoucí práce: JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.